

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ННІ лісового і садово-паркового господарства

ПОГОДЖЕНО

Директор ННІ
лісового і садово-паркового
господарства
_____ проф. Роман ВАСИЛИШИН

« ____ » _____ 2025 р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри
ландшафтної архітектури
та фітодизайну
_____ проф. Олена КОЛЕСНІЧЕНКО

« ____ » _____ 2025 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему Ландшафтно-планувальна організація території парку «Берізки» в м.
Васильків Київської області**

Спеціальність 206 - Садово- паркове господарство

Освітня програма Садово-паркове господарство

Орієнтація освітньої програми Освітньо-професійна

Гарант освітньої програми

кандидат біол. наук, доцент

_____ Ірина СИДОРЕНКО

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

кандидат біол. наук, доцент

_____ Ірина СИДОРЕНКО

Виконав

_____ Євгеній МАРТИНЕНКО

КИЇВ – 2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ННІ лісового і садово-паркового господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
ландшафтної архітектури та
фітодизайну
проф. Олена КОЛЕСНІЧЕНКО

« _____ » _____ 2024 р.

З А В Д А Н Н Я

на виконання магістерської кваліфікаційної роботи студенту

Мартиненко Євгеній Ігорович

Спеціальність _____ 206 – Садово-паркове господарство _____

Тема магістерської кваліфікаційної роботи Ландшафтно-планувальна організація території парку «Берізки» в м. Васильків Київської області

затверджена наказом ректора НУБіП України від “ 29 ” жовтня 2024 р. № 1940 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 12.11.2025

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи натурне обстеження об’єкту, фотофіксація, обміри території, літературні джерела, інтернет-джерела

Перелік питань, які потрібно розробити:

- проаналізувати досвід створення соціального простору;
- провести обстеження та передпроектний аналіз території;
- надати проектні пропозиції щодо функціональної та ландшафтно-планувальної організації території;
- запропонувати заходи щодо благоустрою території.

Перелік графічних документів: опорний план, схема розміщення території парку, схема функціонального зонування, схема видових точок розкриття перспектив, генеральний план, візуалізації прийнятих рішень

Дата видачі завдання “29” жовтня 2024 р.

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи _____ Ірина СИДОРЕНКО

Завдання прийняв до виконання _____ Євгеній МАРТИНЕНКО

РЕФЕРАТ

Магістерська кваліфікаційна робота надрукована на 81 сторінку, містить 71 ілюстрацію, 3 таблиці та 35 використаних літературних джерел.

У роботі розглянуто питання формування міського поліфункціонального парку з меморіальним напрямом, зокрема проаналізовані вітчизняний та зарубіжний досвід проектування подібних територій, принципи ландшафтного планування, особливості розміщення та організації функціональних зон і об'єктів благоустрою. Основна увага приділена створенню збалансованого простору, який поєднує рекреаційні, культурно-просвітницькі та меморіальні функції, забезпечуючи комфортне середовище для всіх вікових і соціальних груп населення.

Територія запроєктованого парку займає площу 2,2 га. У процесі виконання роботи здійснено передпроектний аналіз природних, планувальних і функціональних особливостей території, на основі якого розроблено концепцію зонування, що передбачає створення дев'яти основних зон: вхідної, меморіальної, видовищної, прогулянкової, дитячої, спортивної, зони індивідуального відпочинку, обслуговування та паркінгу.

У результаті виконано комплексне ландшафтно-планувальне рішення території, розроблено систему доріжок, малі архітектурні форми, освітлення, озеленення та мощення. Особлива увага приділена естетичній єдності композиції, гармонійному поєднанню природних і штучних елементів, а також підбрано асортимент, притаманних даним природно-кліматичним умовам.

Розроблений проєкт спрямований на формування сучасного, естетично привабливого та функціонального громадського простору, що стане місцем відпочинку, культурних подій та збереження історичної пам'яті.

Ключові слова: поліфункціональний парк, ландшафтне проектування, благоустрій, зонування, планувальна організація, озеленення, меморіал.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1.....	8
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ЗАКОРДОННОГО ТА ВІТЧИЗНЯНОГО ДОСВІДУ.....	8
РОЗДІЛ 2.....	16
ПЕРЕДПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ ТЕРИТОРІЇ ОБ’ЄКТУ ПРОЕКТУВАННЯ.....	16
2.1. Загальна характеристика об’єкту проектування.....	16
2.2. Природні умови району досліджень.....	18
2.3. Аналіз сучасного стану території.....	20
РОЗДІЛ 3.....	28
ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ «БЕРІЗКИ» В М. ВАСИЛЬКІВ.....	28
3.1. Концепт-ідея створення паркової території.....	28
3.2. Функціональне зонування та планувальна організація території об’єкту..	29
3.3. Об’ємно-просторове рішення території об’єкту.....	43
3.3.1. Водойми та водні устрої на території об’єкту.....	45
3.3.2. Композиція насадження території об’єкту.....	46
РОЗДІЛ 4.....	52
ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ПАРКОВОЇ ТЕРИТОРІЇ.....	52
4.1. Елементи благоустрою території.....	52
4.2. Елементи освітлення території.....	58
4.3. Облаштування дорожньо-стежкової мережі.....	60
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

Сучасний розвиток українських міст і громад дедалі більше спрямований на створення комфортного та гармонійного життєвого середовища, у якому важливе місце займають зелені зони відпочинку. Парки стають не лише осередками рекреації, а й просторами духовного відновлення, комунікації, культурного розвитку та збереження історичної пам'яті. Одним із таких прикладів є парк «Берізки» у місті Васильків Київської області, ландшафтно-планувальна організація якого має на меті створення сучасного багатофункціонального простору з меморіальною зоною, присвяченою подіям Другої світової та сучасної російсько-української війни.

Актуальність теми. Полягає в необхідності відновлення та оновлення існуючих паркових територій у містах України з урахуванням сучасних вимог ландшафтного дизайну, екологічної рівноваги та соціальної значущості. Реконструкція парку «Берізки» спрямована на формування комфортного громадського простору, який поєднує історичну пам'ять, активний і спокійний відпочинок, культурне дозвілля та природну гармонію. Реалізація цього проєкту має важливе значення для підвищення якості життя мешканців Василькова, зміцнення екологічної свідомості та розвитку міської ідентичності.

Об'єктом дослідження є територія міського парку «Берізки» у місті Васильків, Київської області.

Предметом дослідження є ландшафтно-планувальна організація території парку «Берізки» з урахуванням сучасних тенденцій проєктування, функціональних потреб населення та природних умов території.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської кваліфікаційної роботи є розробка ландшафтно-планувальної концепції реконструкції міського багатофункціонального парку «Берізки» у м. Васильків.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі основні завдання:

- проаналізувати досвід створення соціального простору;
- провести обстеження та передпроектний аналіз території;
- надати проектні пропозиції щодо функціональної та ландшафтно-планувальної організації території;
- запропонувати заходи щодо благоустрою території.

Методи дослідження. У процесі роботи використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів: описовий, аналітичний, порівняльний, графічний, натурне обстеження території, а також методи ландшафтного моделювання із застосуванням сучасних програмних засобів, зокрема ArchiCAD 27 та Lumion Pro 12.5.

Положення, що виносяться на захист:

- результати передпроектного аналізу території парку «Берізки»;
- обґрунтування функціонального зонування території;
- архітектурно-планувальні рішення з урахуванням особливостей рельєфу та рекреаційного призначення;
- композиційні прийоми формування зелених насаджень;
- підбір елементів благоустрою та освітлення, відповідних стилю та концепції
- парку.

Практичне значення результатів. Практична цінність роботи полягає у створенні комплексного проекту реконструкції багатофункціонального міського парку, що може бути використаний як модель для подальших подібних проектів у малих і середніх містах України.

Апробація результатів роботи. Результати магістерської кваліфікаційної роботи апробовано на: VII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Лісівнича освіта і наука. Стан, проблеми та перспективи розвитку» (Частина 1, 21.03.2025); Міжнародній науково-практичній конференції «Лісівнича освіта та наука в умовах національних викликів та європейської інтеграції України» (2025);

79-а Всеукраїнська науково-практична студентська конференція «Науковий пошук молоді для сталого розвитку лісового комплексу та садово-паркового господарства» (2025). Зайнято 1-ше місце в I етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт у 2024-2025 н. р. зі спеціальності «Архітектура та містобудування».

Публікації. За результатами роботи:

- 1) VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Лісівнича освіта і наука. Стан, проблеми та перспективи розвитку» (Частина 1, 21.03.2025); опубліковано тези доповіді «Рід *Petunia* Juss: Історія, селекція, використання»;
- 2) «Міжнародної науково-практичної конференції «Лісівнича освіта та наука в умовах національних викликів та європейської інтеграції України» (2024) опубліковано тези доповіді «Підходи до формування паркових територій меморіального типу»;
- 3) 79-ої Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції «Науковий пошук молоді для сталого розвитку лісового комплексу та садово-паркового господарства» (2025) опубліковано тези доповіді «Функціональна організація території парку «Берізки» в м. Васильків Київської області».

Структура і обсяг роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається з двох основних частин: пояснювальної записки та графічної частини. Пояснювальна записка складається з 81 сторінки комп'ютерного тексту, і містить вступ, 4 розділи, висновки, список використаних джерел з 35 найменувань, 71 рисунок і 3 таблиці.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ЗАКОРДОННОГО ТА ВІТЧИЗНЯНОГО ДОСВІДУ

Парк – невід’ємна частина міського середовища, осередок спокою, краси та гармонії серед урбанізованого простору. Він формує екологію міста, збагачує архітектурно-просторову композицію, регулює мікроклімат та забезпечує психологічний комфорт мешканців. Сучасний парк уже давно перестав бути лише місцем для прогулянок – сьогодні це складний просторово-планувальний комплекс, у якому гармонійно поєднуються зони відпочинку, спорту, культури, освіти, інтерактивної взаємодії та пам’яті. Його формування потребує врахування не лише ландшафтних та архітектурних закономірностей, а й соціально-психологічних потреб населення, принципів сталого розвитку та екологічної збалансованості. Саме тоді такий парк стає місцем відпочинку, спілкування, культурних подій, саморозвитку і водночас – носієм історичної пам’яті.

Специфіка парку як осередку культури полягає в тому, що для значної частини міського населення саме перебування в парку є чи не єдиною доступною можливістю побути на природі, відпочити від урбанізованого середовища, узяти участь у різноманітних заходах і поспілкуватися у невимушеній атмосфері. Тут задовольняється потреба людини у зміні діяльності, у спілкуванні, у гармонійному поєднанні активного та пасивного відпочинку. Парк як громадський простір традиційно виконує численні соціальні та культурні функції, залишаючись важливою частиною міського життя. У різний час доби він приваблює різні групи відвідувачів: вранці - спортсменів, власників домашніх тварин і тих, хто обирає прогулянку парком перед роботою; вдень - дітей, школярів, молодь, людей похилого віку; увечері - родини, студентів, закохані пари та відпочивальників, які прагнуть затишку й спокою. Таким чином, парк виконує роль своєрідного «соціального каталізатора», де взаємодіють люди різного віку, професій і

світоглядів. Таким чином парки залишаються важливим елементом культурного простору міста, що формує його екологічну рівновагу та духовну атмосферу [22].

Сьогодні парки меморіального типу відіграють важливу роль у житті суспільства. Це не лише місця вшанування історичної пам'яті, а й простори для формування національної ідентичності, морального зростання громади та збереження історичної правди. Сучасні підходи у формуванні меморіальних паркових територій вимагають переосмислення як функціональних, так і емоційно-семантичних аспектів проектування [12].

Тому проаналізувавши функціональне зонування поліфункціональних парків з меморіальним нахилом, можна виділити наступні характерні зони:

- Меморіальна зона (може включати пам'ятні алеї, стенди, меморіали, постаменти, тощо)
- Видовищна зона (відкриті амфітеатри, лекторії, майданчики для знакових подій, виставкові майданчики, площадки масових дій, тощо)
- Зона обслуговування (кав'ярні, кіоски для сувенірів, невеликі кафе, тощо)
- Прогулянкова зона (галявини з газоном, ритмічні посадки, лаконічні квітники, лави, альтанки, прогулянки на воді, тощо)

Спираючись на досвід закордонних парків подібного типу, можна виділити, що проектування таких просторів має включати такі важливі компоненти: просторову організацію (сполучення зон і їх взаєморозташування), засоби пересування (пішохідні та велосипедні маршрути), доступність (включаючи інклюзивний рух), рекреаційні елементи (ігрові майданчики, МАФи, озеленення), сервіси (освітлення, водопостачання, вбиральні), безпеку та обслуговування об'єктів [21].

Планувальна структура в подібних парках, зокрема, дорожньо-стежкова мережа, зазвичай організована за певною структурою: головні осі – прямі та широкі, забезпечують прямі підходи до основних об'єктів парку; вторинні маршрути –

вигнуті, більш вузькі, забезпечують локальні зв'язки між альтанками, дитячими майданчиками, тощо. Для урізноманітнення монотонності руху парком застосовують принципи чергування камерних та відкритих просторів, варіювання ширини доріжок, матеріалу мощення, облаштування перепадів рівня ґрунту, терас, зелених схилів та використання фокусних точок (солітери, фонтани, статуї), як орієнтири на маршруті. Таким чином поєднання різних зон, від меморіальної до прогулянкової, створюється за рахунок певної композиційної акцентності – меморіал, як основний домінант, всі інші функції як субдомінанти, що «обертаються» навколо нього, формуючи поступові перехідні зони від урочистого простору до більш невимушених рекреаційних територій [16].

Рис. 1.1 Приклад планувальної структури парків меморіального типу [18]

Однією з ключових структурних складових поліфункціональних парків є меморіальна зона, що виконує не лише роль місця пам'яті, а й простору для осмислення історичних подій через художні та архітектурні форми. У центрі такої зони може розміщуватися стела, пам'ятний знак або скульптурна композиція, стилізована у сучасному мінімалістичному або символічному напрямі. У світовій практиці простежується тенденція відмови від надмірної монументальності на користь емоційної виразності й гармонії з навколишнім середовищем. Меморіальні

елементи часто інтегруються в природний ландшафт за допомогою рельєфу, декоративних насаджень та водних елементів, що формують спокійну, невимушену атмосферу [14].

Рис. 1.2 Приклад облаштування меморіальної зони [18]

Одним із елементів парків подібного типу часто може стати відкритий амфітеатр, сцена, павільйон чи лекторій, що може використовуватися як для різноманітних культурних подій, так і для проведення пам'ятних мітингів, громадських зустрічей, тощо. Такі простори стають місцем для соціальної комунікації населення, формують відчуття єдності, слугують інструментом інтеграції культури у щоденне міське життя. Проте облаштовуючи відкриті амфітеатри, потрібно враховувати місцезнаходження даної зони, та відмежовувати її щільними посадками від суміжних доріг, пішохідних магістралей та інших, більш тихих зон парку. Створення подібних просторів в парку, додасть йому функціональної значимості, та створить актуальне місце для проведення дозвілля у дітей та дорослих. Практика створення подібних просторів у світі показує, що населення активно користується подібними зонами розвиваючи соціальну взаємодію, зокрема серед молоді та підлітків [6].

Рис. 1.3 Приклад облаштування зелених театрів [18]

Важливу роль у планувальній структурі парку відіграє зона обслуговування, яка забезпечує комфорт для відвідувачів та їх тривале перебування на території. Тут розміщують кав'ярню, кафе, відкриті тераси, пункти прокату різного інвентарю чи велосипедів, тощо. У сучасних парках такі об'єкти інтегруються у ландшафт таким чином, щоб не порушувати його природного вигляду – будівлі виконуються в легких архітектурних формах із дерева, скла або металу, іноді із застосуванням зелених дахів. Такі елементи дозволяють поєднувати естетику сучасного дизайну з екологічною гармонією [11].

Рис. 1.4 Приклади облаштування кафе та фуд-кортів в парку [8]

Кафе та кав'ярні зазвичай орієнтують на мальовничі ділянки парку, їх розміщують біля головних прогулянкових алей, поблизу відкритих галявин, щоб

створити естетичні та захоплюючі панорами для відвідувачів. Також досить часто поруч можуть облаштовувати місця для відпочинку зі зручними меблями, навісами та лежачками. Тоді такі простори починають виконувати функцію не лише громадського харчування та перепочинку, а й стають місцем для зустрічей та спілкування населення [33].

Важливою складовою сучасних поліфункціональних парків є прогулянкові маршрути, які є основою парку та дають змогу відвідувачам вільно та комфортно рухатися ділянкою. Прогулянкові зони, зазвичай, поєднують у собі елементи відпочинку та естетичної насолоди природою. Головним принципом облаштування подібних зон є гармонійне поєднання природних і штучних елементів, які створюють відчуття єдності простору. Сучасна тенденція полягає у створенні динамічних маршрутів, які плавно поєднують активні та спокійні зони парку, змінюючи настрій і характер середовища [35].

Мощення доріжок виконується із різного типу матеріалів – від природного каменю чи гравію, до бруківки, бетону чи композитних плит. Особлива увага приділяється безбар'єрності середовища, що забезпечує доступність для маломобільних груп населення, літніх людей, батьків із візочками [35].

Використання ліхтарів вздовж прогулянкових маршрутів забезпечує функціональний комфорт відвідувачів та створює вечірню атмосферу затишку. Сучасним принципом є використання вбудованих у мощення чи МАФи освітлення, що підкреслює загальну концепцію парку, формує композиційні акценти та робить об'єкт привабливим та актуальним також і в темний час доби.

Ландшафт прогулянкових просторів несе важливий композиційно-смісловий характер. Вздовж доріжок формують стильні міксбордери, квіткові рабатки, доповнюючи їх деревно-кущовими групами. Стильовим прийомом є чергування відкритих і закритих просторів, коли відвідувач після густої, затіненої насадженнями ділянки потрапляє на світлу галявину з малою архітектурною формою. Такий контраст викликає почуття «живого» простору, зацікавлюючи

людей композиційним ритмом та візуальними перспективами [11].

Рис. 1.5. Приклад влаштування прогулянкових маршрутів [18]

Цікавим підходом може стати облаштування в таких зонах оглядових терас, пергол, майданчиків для перепочинку. У меморіальних парках такі майданчики дають змогу відвідувачу зупинитися, перепочити, адже вони включають в себе часто символічне значення – з них відкриваються види на меморіальні об’єкти або центральну композицію. Зазвичай тут встановлюють інформаційні стенди, в яких описується суть історичної події та смислова значимість головної домінанти парку [10].

Таким чином сучасний парк сьогодні поступово перетворюється на багатофункціональний простір, в якому поєднуються пам’ятні, культурні, рекреаційні та екологічні елементи. Загальна структура такого парку проявляється в потребі суспільства в комунікації, відпочинку, активностей та збереження історичної пам’яті. Меморіальна складова стає не ізольованою частиною, а спільним компонентом цілісного середовища, що поєднує минуле, сучасне та майбутнє.

Висновки:

Аналізуючи досвід проектування поліфункціональних парків з меморіальною складовою, важливо виокремити, що планувальна структура таких просторів базується на поєднанні певних взаємопов'язаних зон парку. Центральне місце займає меморіальна зона, де розміщуються історично важливі символи – стели, монументи, пам'ятні знаки. Ландшафтно-планувальна організація вирізняється стриманістю, виразністю та смисловою значимістю.

Видовищна зона доповнює функціональність об'єкту наявністю відкритих амфітеатрів, лекторіїв чи майданчиків для проведення культурно-просвітницьких заходів. Таким чином підсилюється соціальна активність населення та поєднуються функції відпочинку та культурного розвитку.

Комфорт перебування на території парку забезпечить наявність кафе чи кав'ярні з відкритою терасою чи фуд-кортом. Архітектура цих споруд має бути легкою та гармонійно вписуватися в ландшафт, поєднуючись зі стилістикою та концепцією самого парку.

Основним елементом парків даного типу є прогулянкова зона. Дорожньо-стежкова мережа пронизує весь парк, сполучаючи кожен зону між собою, забезпечуючи відвідувачам рух ділянкою, споглядання та естетичного задоволення. Уздовж доріжок розміщують лави, альтанки, перголи та квіткові композиції, що створює атмосферу затишку та гармонії.

Таким чином, поліфункціональні парки поєднують в собі елементи пам'яті, відпочинку, спілкування та насолоди, формуючи цілісну, естетично привабливу структуру на ділянці, орієнтуючи населення на культурне та духовне збагачення.

РОЗДІЛ 2

ПЕРЕДПРОЄКТНИЙ АНАЛІЗ ТЕРИТОРІЇ ОБ'ЄКТУ ПРОЄКТУВАННЯ

2.1. Загальна характеристика об'єкту проєктування

Територія парку «Берізки» знаходиться в межах міста Васильків Київської області, зокрема в північній його частині. Із західної сторони вона межує із вулицею Декабристів, із східної сторони парк прилягає до вулиці Ковніра. Північна та південна частина межує із приватною забудовою. Площа ділянки складає 2,2га та перебуває в комунальній власності. Територія переважно рівнинна, з мінімальним перепадом висот.

Парк «Берізки» є важливою рекреаційною зоною для мешканців Василькова, оскільки він – одне з небагатьох місць, де можна активно проводити час на природі. Відсутність подібних просторів для відпочинку в місті робить реконструкцію та благоустрій цього парку актуальним завданням для покращення добробуту та комфортного відпочинку місцевих жителів.

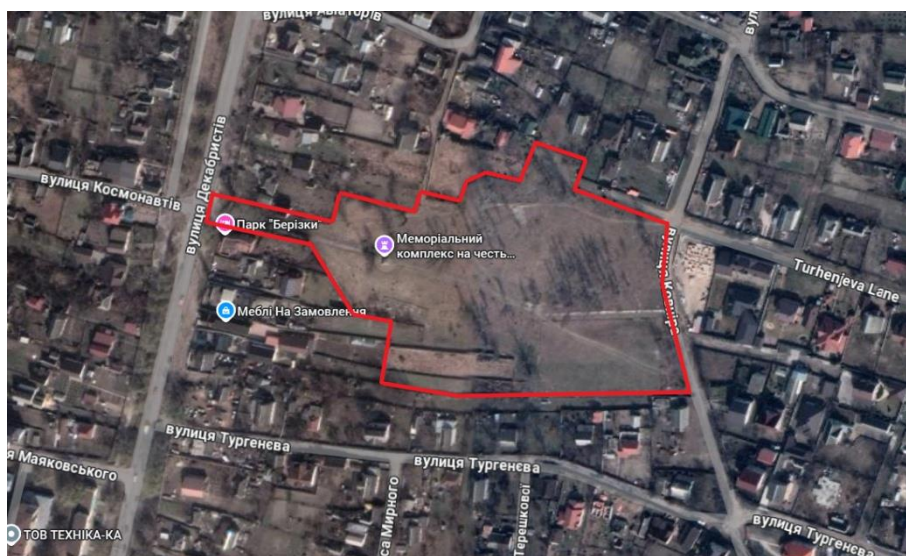

Рис. 2.1 Схема розміщення території парку «Берізки» [4]

Історична довідка. Місто Васильків – одне із найдавніших населених пунктів на території Київщини, історія якого сягає часів Київської Русі. Історичний розвиток міста має глибоке коріння. Територія сучасного Василькова була заселена ще в епоху пізнього палеоліту: археологічні дослідження в районі керамічного заводу виявили стоянку людини цієї доби, разом із кістками мамонта та крем'яними знаряддями праці [2].

Місто Васильків було засноване у 988 році князем Київським Володимиром Святославовичем, як один з укрплених пунктів на річці Стугні для захисту Києва від набігів кочівників. Назва міста походить від прийнятого при хрещенні імені князя Володимира – Василь і тому воно спочатку називалося Василеве [2].

У середньовічні роки Васильків був важливим стратегічним пунктом на підступах до Києва. Через місто проходили торгівельні шляхи, які поєднували Київ, Богуслав та Переяслав. Протягом XVII-XVIII ст. місто неодноразово ставало центром козацьких та селянських повстань. У XVIII століття місто набуло значення військового центру, де дислокувалися частини васильківського гарнізону. В 1825 році васильків увійшов в історію, як місце повстання Чернігівського полку – одного з ключових епізодів декабристського руху в Україні [30].

Протягом XIX століття Васильків розвивався як ремісниче та торгове містечко, славився ярмарками, гончарством і шевським ремеслом. З утворенням Київської губернії місто увійшло до її складу, як повітовий центр. У період Другої світової війни Васильків зазнав значних руйнувань, однак після визволення у 1943 році почалося активне відновлення міста. У повоєнні роки тут створювалися нові житлові масиви, промислові підприємства, школи та культурні заклади [7].

Саме в цей час, в середині XX століття, керівництвом міста зародилася ідея створення міського парку відпочинку та пам'яті «Берізки», який став ключовим осередком дозвілля для населення та вшанування пам'яті воїнів, що загинули у роки війни. Парк став символом відродження міста, місцем відпочинку та проведення масових культурних заходів. З роками він перетворився на важливий рекреаційний

та соціальний осередок Василькова, де поєднується історична пам'ять та природна краса [7].

Сьогодні парк «Берізки» є важливим громадським осередком міста, який не лише зберігає історичну спадщину, а й виконує важливу функціональну роль, сприяючи екологічній рівновазі та забезпечуючи населення місцем для активного та пасивного відпочинку.

2.2. Природні умови району досліджень

Територія Васильківщини розташована в межах північної частини Правобережного Лісостепу України, що визначає її природно-кліматичні особливості. Клімат регіону помірно-континентальний, із м'якою зимою та теплим літом. Середньорічна температура становить близько + 7,5 °С. Найхолодніший місяць - січень, із середньою температурою -5...-6 °С, а найтепліший - липень, із середньою температурою близько + 19... +20 °С. Середньорічна кількість опадів - 550-600 мм, з яких більша частина припадає на літній період (табл. 2.1). Вітровий режим переважно західного й північно-західного напрямків, що зумовлює гарну аерацію території та помірну вологість повітря [32].

Рельєф місцевості хвилястий, із незначними підвищеннями й пониженнями, характерними для лесових рівнин Київського плато. Переважають слабкохвилясті поверхні, розчленовані долинами малих річок і балок. На території Василькова проходить долина річки Стугна - притоки Дніпра, яка формує природну вісь ландшафтної структури міста. Її схили поступово спускаються до заплави, що створює мальовничі краєвиди і сприяє формуванню сприятливого мікроклімату. Саме в безпосередній близькості до цієї долини розташований парк «Берізки» [32].

Грунтовий покрив представлений переважно чорноземами опідзоленими та сірими лісовими ґрунтами, які характеризуються високою родючістю, добрими

водно-фізичними властивостями й сприятливими умовами для росту деревних та трав'янистих рослин. Рослинність регіону належить до зони широколистяних лісів. У природному стані збереглися дубові, кленові, липові й березові насадження, які формують основу паркових композицій Василькова.

Таблиця 2.1.

Кліматичні показники м. Васильків [23]

Місяць	Середня температура (°C)	Середня кількість опадів (мм)
Січень	-10	30
Лютий	-12	30
Березень	4	40
Квітень	15	50
Травень	20	60
Червень	25	80
Липень	25	70
Серпень	26	60
Вересень	19	50
Жовтень	14	40
Листопад	5	40
Грудень	-8	30

Гідрологічні умови визначаються наявністю річки Стугна та її приток, численних струмків і джерел. Вони позитивно впливають на вологість повітря, знижують запиленість і сприяють формуванню сприятливого мікроклімату для відпочинку. Глибина залягання ґрунтових вод становить у середньому 3-5 м, що є безпечним для міського озеленення та збереження зелених насаджень [31].

Екологічний стан міста загалом задовільний. Хоча на території Василькова присутні промислові об'єкти, концентрація шкідливих речовин у повітрі не перевищує гранично допустимих норм. Зелена система міста, до якої входить парк «Берізки», виконує важливу природоохоронну функцію, зменшуючи рівень шуму

та пилу, покращуючи санітарно-гігієнічний стан довкілля [31].

Тому природно-кліматичні умови Васильківщини є сприятливими для розвитку ландшафтних осередків. Помірний клімат, родючі ґрунти, різноманітна рослинність і мальовничий рельєф створюють передумови для комфортного відпочинку населення та збереження біорізноманіття.

2.3. Аналіз сучасного стану території

Для кращого розуміння існуючої ситуації та подальших проєктних рішень, на території парку «Берізки» було проведено передпроєктний аналіз. Загальний стан об'єкту – незадовільний. Парк виконує функції місця короткотривалого відпочинку мешканців прилеглих кварталів, включає зони дитячих та спортивних занять, а також має меморіальне значення – на його території встановлена стела, присвячена воїнам Другої світової війни.

Площа, яку займає парк складає 2,2 га. Ділянка переважно рівнинна, з незначним перепадом висот, що не створює труднощів для пересування відвідувачів. Рельєф сприяє природному дренажу поверхневих вод, тому застійні зони та заболочення відсутні. Парк добре освітлюється протягом більшої частини дня, завдяки відкритій структурі насаджень і відсутності великих щільних крон. Це створює сприятливі умови для росту світлолюбних порід та забезпечує комфортний візуальний простір для відвідувачів.

Під час ландшафтно-композиційного аналізу території парку «Берізки», встановлено, що 75% площі становлять відкриті простори, 15% - напіввідкриті, інші 10 % складають закриті простори.

Рис. 2.2 Опорний план (Розроблено автором)

Деревна рослинність на території парку представлена переважно березою повислою (*Betula pendula*) – 97 шт., вербою білою (*Salix alba*) – 32 шт., гіркокаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum*) – 18 шт. та поодинокими кленами ясенелистими (*Acer negundo*) 8 шт. Основна частина насаджень формувалась ще в 60-80-х роках ХХ століття, відповідно мають вік 50-60 років. Більшість деревних рослин має незадовільний стан, оскільки присутня значна суховершинність, наявність дупел, механічні пошкодження стовбурів, часткове ураження грибковими хворобами та омелою. У частини дерев спостерігається всихання окремих гілок, що призводить до зниження їх естетичної привабливості, та створює потенційну небезпеку для відвідувачів.

Рис. 2.3. Стан насаджень на території парку «Берізки» (фото автора)

Трав'яний покрив на ділянці складають переважно звичайні газонні трави, проте значні площі вкриті також бур'яною рослинністю – пирієм, подорожником, кропивою, кульбабою, що свідчить про недостатній догляд за травостоями. Відсутність регулярного косіння та стрижки кущів призвела до формування хаотичних заростей, зокрема по периферії парку. Це створює дискомфорт та псує загальний естетичний вигляд на ділянці.

Рис. 2.4. Загальний стан газонних покриттів (фото автора)

Елементи благоустрою на території парку «Берізки» мають незадовільний стан. Головною домінантою на ділянці є меморіальна стела, присвячена воїнам Другої світової війни. Вона розміщується в західній частині парку та виконана з білої та червоної цегли височить на земляному пагорбі. Біля її підніжжя чорні гранітні плити з викарбуваними прізвищами загиблих воїнів-земляків. Загальний її стан – добрий, хоча об’єкт потребує декомунізації та модернізації [3].

Рис. 2.5. Меморіальна стела (фото автора)

На території парку розміщується дитячий майданчик, який перебуває в хорошому стані та користується популярністю серед дітей. Його обладнання, що включає гойдалки, гірки, пісочницю, частково оновлювалися у попередні роки. Водночас спортивний майданчик знаходиться в незадовільному стані. Покриття – напівзруйноване, спортивне обладнання іржаве та частково демонтоване. Це спричиняє загрозу для користувачів майданчиком, та негативно впливає на загальний стан парку.

Рис. 2.6. Загальний вигляд дитячого майданчика в парку (фото автора)

Рис. 2.7. Стан спортивного майданчика на об'єкті (фото автора)

Мощення дорожньо-стежкової мережі на території парку є доволі неоднорідним. Від головного входу до стели збережене асфальтове покриття, яке забезпечує зручний доступ до меморіальної зони. Стан асфальту – добрий, проте в майбутньому планується заміна та осучаснення мощення.

Внутрішні доріжки в парку не мають твердого покриття, та є суто ґрунтові, що утворилися природнім шляхом у результаті транзитних пішохідних маршрутів. Під час осінньо-весняних дощів такі доріжки перетворюються на багністі ділянки, що ускладнює пересування та знижує комфортність перебування в парку.

Рис. 2.8. Стан доріжок на території парку «Берізки» (фото автора)

Лави довгострокового відпочинку розміщені по всій території парку, та перебувають у незадовільному стані – дерев'яні сидіння подекуди прогнили або відсутні, а металеві елементи потребують реставрації. Поряд із лавами розміщуються сміттєзбірники, виконані із бетону та мають доволі непоганий загальний вигляд. Вони дозволяють підтримувати санітарний стан на ділянці та зберігати її більш-менш впорядкованою.

Рис. 2.9. Загальний вигляд лав та сміттєзбірників на об'єкті (фото автора)

Система освітлення парку складається із бетонних опор зі старими світильниками, розташованих уздовж вхідної групи та поблизу дитячого майданчика. Певна частина ліхтарів перебуває в неробочому стані, що унеможливорює комфортне пересування парком в темну пору доби. Через це значна частина території не використовується після заходу сонця, що призводить до зниження соціальної активності та безпеки простору.

Рис. 2.10. Стан ліхтарів на об'єкті (фото автора)

Загалом, провівши передпроектний аналіз парку, його сучасний стан можна оцінити як функціонально обмежений та частково занедбаний. Парк потребує значного покращення та благоустрою, оскільки певні насадження мають аварійний стан, належне мощення відсутнє, лави та спортивний інвентар потребують реставрації або заміни, брак освітлення та відсутність загальної організації та структурованості парку. Проте ділянка має значний потенціал для оновлення завдяки зручному розташуванню, природній красі, історичній цінності та актуальності серед мешканців міста.

Висновки: У результаті проведеного передпроектного аналізу встановлено, що парк «Берізки» у місті Васильків є важливим рекреаційним об'єктом місцевого значення з площею 2,2 га. Територія має сприятливі природні умови - рівнинний рельєф, гарну освітленість і достатню кількість зелених насаджень, що створюють комфортне середовище для відпочинку. Разом з тим, нинішній стан парку свідчить про потребу в оновленні: частина дерев хворі або всихають, елементи благоустрою зношені, а дорожнє покриття та освітлення перебувають у незадовільному стані. Незважаючи на це, парк зберіг свою меморіальну цінність і має великий потенціал для подальшої реконструкції. У майбутньому він може стати гармонійним поєднанням місця пам'яті, активного відпочинку та природної краси, що сприятиме підвищенню якості міського середовища Василькова.

РОЗДІЛ 3

ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ «БЕРІЗКИ» В М. ВАСИЛЬКІВ

3.1. Концепт-ідея створення паркової території

Ідея облаштування парку «Берізки» спрямована на створення сучасного поліфункціонального простору, який об'єднає природну красу, історичну пам'ять та можливості для активного та спокійного відпочинку. Парковий простір матиме за мету стати осередком для спілкування, проведення дозвілля та культурного збагачення відвідувачів.

Одним із основних задумів є відновлення значення парку, як живого гармонійного середовища, де минуле та сьогодення тісно між собою взаємодіють. Меморіальна зона має виступати центром історичної пам'яті, тоді як інші зони забезпечать можливість повноцінного відпочинку. Таким чином, парковий простір стане місцем поєднання природного ландшафту, архітектурних форм та культурно-історичного контексту (дод. А табл. А.1).

Основними завданнями у формування концепції стануть:

- збереження історико-меморіальної складової, як центрального елемента паркової композиції;
- облаштування благоустрою та впорядкування ділянки для комфортного перебування;
- зонування території, створюючи багатофункціональність простору.
- підвищення естетичної складової, шляхом урізноманітнення асортименту рослин та створення декоративних композицій, міксбордерів, алей;
- створення безбар'єрного середовища, доступного для різних вікових

груп населення.

Художній образ території базується на ідеї історичного минулого в поєднанні з природним оточенням. Основним символом стає береза повисла, яка не лише дала назву парку, а й уособлює чистоту, надію, силу духу та зв'язок поколінь. Її світлий стовбур і легке листя створюють атмосферу спокою, гармонії та внутрішнього очищення [26].

Таким чином парк «Берізки» стане місцем єднання людей з різними інтересами та простором, де можна не лише відпочивати, а й культурно збагачуватись, розвиватись та зберігати історичну правду. Тому меморіальна складова символізуватиме пам'ять та вдячність, а навколишній зелений простір – життя, яке продовжується (дод. А табл. А.2).

Не менш важливою складовою є також громадська взаємодія. Парк має стати місцем для проведення культурних і соціальних заходів – свят, виставок, пам'ятних мітингів, тощо. Це сприятиме розвитку громадської активності населення та підвищить екологічну свідомість мешканців міста [9].

Отже, створення подібного простору додасть місту естетичної привабливості та зацікавленості серед мешканців та туристів. Завдяки продуманій концепції та архітектурно-планувальним рішенням, парк стане комфортним місцем для проведення дозвілля на природі. Оновлений парк неодмінно буде гордістю міста – місцем, що втілює красу, історію, оригінальність та неповторність.

3.2. Функціональне зонування та планувальна організація території об'єкту

Зонування території є ключовим елементом ландшафтного проектування, адже за рахунок цього визначається логіка просторової організації, комфортність користування парком та гармонія між природним середовищем та створеним людиною. Метою зонування є раціональний розподіл території відповідно до її

функціонального призначення, забезпечення зручного пересування, безпеки, естетичної цілісності та максимально ефективного використання площі [25].

Під час формування концепції парку «Берізки» в місті Васильків особливу увагу приділено поєднанню рекреаційних, культурних і меморіальних елементів, що покликані не лише забезпечити приємне дозвілля мешканців, а й зберегти історичну пам'ять поколінь. Територія парку спроектована як поліфункціональний простір, який поєднує тихий відпочинок, активну діяльність і просвітницьку складову [13]. Тому, проаналізувавши наявний благоустрій та ландшафтні особливості на ділянці, було запроєктовано відповідні зони (рис. 3.1).

Рис. 3.1. План-схема зонування парку. 1 - Вхідна зона; 2 - Центральна зона; 3 – Видовищна; 4 - Зона індивідуального відпочинку; 5 - Дитяча зона; 6 - Спортивна зона; 7 - Зона обслуговування; 8 - Прогулянковна зона; 9 - Зона паркінгу

Вхідна зона парку «Берізки» є першим простором, з яким стикається відвідувач, тому її образ має створювати позитивне враження, викликати відчуття урочистості, затишку та водночас підкреслювати загальну концепцію парку - поєднання історичної пам'яті та природної гармонії.

Головний вхід до парку розташований із західної частини та примикає до головної транзитної вулиці міста - Декабристів, відповідно забезпечує зручний

доступ з центральної частини Василькова. Саме тут передбачено встановлення монументальної арки з назвою парку «Берізки», виконаної в сучасному стилі з використанням дерев'яних елементів та декоративного підсвічування у вечірній час (рис. 3.2). Арка стане символічним переходом із міського середовища у простір відпочинку, пам'яті та природи. Додатково, на двох допоміжних входах, що ведуть із житлових кварталів, передбачено менші за розміром арки, які повторюють основний текстурний мотив, забезпечуючи цілісність візуального образу [13].

Рис. 3.2. Зона головного входу в парк (розроблено автором)

Увійшовши в арку ми потрапляємо на алею пам'яті, де розміщуються стенди з історичними фотографіями та короткими довідками про події Другої світової та сучасної російсько-української війни (рис. 3.3). Стенди виконані в стриманій стилістиці – кортенівська сталь із плакатами на металевій основі. Поміж стендами висаджена алея із берези повислої (*Betula pendula*), яка символізує пам'ять, чистоту та оновлення життя. Завдяки легкому мерехтінню листя та світлій корі, алея набуває емоційної глибини, створюючи спокійний, та водночас урочистий настрій. У теплу пору року крізь берези проникає м'яке розсіяне світло, яке створює атмосферу легкості та невимушеності.

Рис. 3.3. Алея пам'яті (розроблено автором)

Вхідна частина парку плавно поєднується із меморіальною зоною, яка є головною композиційною та смисловою домінантою. Потрапляючи сюди, відвідувач опиняється у просторі спокою та роздумів, де панує особлива атмосфера гармонії між архітектурою і природою.

У центрі меморіальної зони розміщено сучасний монумент, що складається з вертикальних металевих колон різної висоти (рис. 3.4). Їхня композиція створює відчуття динаміки і водночас стабільності, нагадуючи про різні людські долі, що обірвалися у війнах, але не зникли з пам'яті народу. Стели, спрямовані вгору, символізують духовне піднесення, непохитність і віру у світле майбутнє. Увечері вони підсвічуються зсередини теплим світлом, утворюючи ефект «вогнів пам'яті», що ніколи не згасають.

Навколо монументу розташовується сухий фонтан - сучасний водний елемент, який оживлює простір і додає йому відчуття легкості. Його струмені, що виринають просто з площини мощення, символізують чистоту, оновлення і продовження життя. У денний час фонтан приваблює дітей і дорослих, а у вечірній, завдяки підсвічуванню, створює урочисту атмосферу спокою й медитативності.

Рис. 3.4. Монумент пам'яті (розроблено автором)

Візуальне обрамлення зони формують великі металеві стенди, встановлені серед масивів декоративних злакових трав (рис. 3.5). Їхня форма нагадує уламки часу – немов залишки історії, які проростають крізь природу. Злакові трави, що коливаються від вітру, створюють відчуття життя та безперервного руху, надихаючи на те, що після тяжких часів людина, як і природа, здатна до відродження.

Рис. 3.5. Меморіальна зона (розроблено автором)

Видовищна зона у парку «Берізки» є центром культурного життя, де поєднуються природа, мистецтво та спілкування. Її головним елементом виступає амфітеатр під відкритим небом, створений у природному стилі, що гармонійно вписується в ландшафт і зберігає відчуття єдності з довкіллям (рис. 3.6).

Амфітеатр розташований серед беріз, які створюють природну тінь і формують відчуття камерності, затишку й відокремленості від міського шуму та інших зон. Конструкція виконана у вигляді півкола з терасами, які розмежовують підпірні стінки – інтегровані під лави. Між лавами передбачено смуги із газону, які зберігають м'якість простору та дозволяють комфортно перебувати на сидіннях навіть у спекотну пору року. Таке поєднання природних матеріалів і ландшафтних форм створює атмосферу єдності людини і природи.

Рис. 3.6. Амфітеатр під відкритим небом (розроблено автором)

Центральна сцена має просту, але функціональну форму – овальний майданчик із газонного покриття, придатний для заходів, пам'ятних мітингів, показів просто неба, творчих зустрічей, тощо. Простір навколо сцени оформлений декоративними тіневитривалими рослинами, низькими кущами та березами, що

формують фон зеленому театру.

У вечірній час амфітеатр оживає завдяки підсвічуванню лав та дерев - м'яке тепле світло підкреслює контури терас, а ліхтарі вздовж доріжок створюють безпечний і приємний простір для вечірніх подій. Світлове рішення не лише декоративне, а й функціональне - воно дозволяє проводити культурні заходи навіть після заходу сонця.

Видовищна зона виконує не лише культурну, а й соціальну функцію – це місце зустрічей, спілкування, відпочинку всієї громади. У дні, коли масові заходи не проводяться, амфітеатр стає улюбленим місцем для спокійних прогулянок, занять йогою або читанням просто неба. Завдяки поєднанню природності, відкритості і простоті форм він зберігає свою привабливість у будь-яку пору року.

Зона індивідуального відпочинку передбачена затишним місцем із спокійною атмосферою, де відвідувачі зможуть усамітнитися та провести час наодинці із сім'єю чи друзями. Ця зона розташована в тихій частині парку, подалі від дитячого шуму та пішохідних потоків, що забезпечить приватність для людей.

Рис. 3.7. Зона індивідуального відпочинку з альтанками (розроблено автором)

Основними елементами благоустрою цієї зони стануть альтанки для відпочинку та бесід, які гармонійно вписані в природне оточення (рис. 3.7). Вони будуть виконані із металевих конструкцій у поєднанні із деревом та матимуть вмонтовані дерев'яні лави та столики. Навколо альтанок будуть висаджені декоративні кущі та дерева, створюючи особливий шарм в цій зоні.

Для зручності підходу до бесідок буде влаштована покорова доріжка із бетонних плит, що дасть змогу комфортно пересуватися в будь-яку погоду. У вечірній час атмосферу затишку підкреслюватиме м'яке декоративне освітлення, яке висвітлюватиме доріжки та альтанки, створюючи чудовий антураж.

Дитяча зона у парку «Берізки» покликана стати місцем активного, безпечного та цікавого дозвілля для дітей різного віку. Її територія матиме продуману планувальну структуру у вигляді двох напівкруглих майданчиків, що символічно нагадують відкриті обійми - простір радості, руху й спілкування (рис. 3.8). Така форма дозволить органічно вписати зону в загальну композицію парку, забезпечуючи водночас зручність руху та візуальну відкритість.

Перший, менший напівкруг, призначений для дітей молодшого віку (3-6 років). Тут будуть розміщені низькі гірки, пісочниці, та інтерактивні елементи для розвитку моторики й уяви. Покриття майданчика виконуватиметься з безпечного гумового матеріалу, що пом'якшує падіння й відповідає сучасним нормам дитячої безпеки.

Другий, більший напівкруг, орієнтований на дітей середнього та старшого шкільного віку (7-14 років). Тут встановлюються високі гірки, канатні лазалки, спортивні комплекси та гойдалки для активного фізичного розвитку. Простір організований так, щоб заохочувати дітей до рухової активності, колективних ігор та змагань, але при цьому не створювати скупчення - майданчик має достатню площу для вільного пересування.

Для батьків передбачено зручні лави вздовж зони, що дозволить комфортно спостерігати за дітьми. Також заплановане освітлення на безпечній висоті для

вечірнього використання зони та кілька урн для сміття, що сприятиме чистоті й охайності території.

Рис. 3.8. Дитячий майданчик (розроблено автором)

Основним елементом спортивної зони стане спортивний майданчик, обладнаний воркаут-комплексом із турніками, брусами, шведськими стінками, рукоходами, кільцями та лавами для пресу (рис. 3.9). Таке оснащення дозволить відвідувачам виконувати повний спектр вправ на розвиток сили, витривалості та координації. Особливістю майданчика стане багатофункціональність - обладнання розташоване таким чином, щоб ним могли користуватися одночасно кілька осіб, не заважаючи один одному.

Покриття території буде гумовим, що забезпечить амортизацію під час тренувань і зменшить ризик травм. Для створення комфортних умов у вечірній час територія зони обладнується світлодіодними ліхтарями, що дають рівномірне освітлення та зручність для проведення активностей у вечірній час.

Таким чином, зона сприятиме популяризації спорту та здорового способу життя серед молоді, заохочуючи до парку населення з різними інтересами.

Рис. 3.9. Спортивний майданчик (розроблено автором)

Зона обслуговування примикатиме до прогулянкової зони та передбачена як простір комфортного відпочинку, спілкування та короткочасного перебування відвідувачів. Тут розміститься кав'ярня із відкритою терасою, що забезпечить відвідувачам можливість комфортно провести час із чашечкою кави, милуючись краєвидами парку (рис. 3.10).

Сама будівля кав'ярні матиме легку, сучасну архітектуру, виконану з природних матеріалів – дерева, скла та металу. Таке рішення дозволить споруді гармонійно вписатися в навколишнє середовище, не порушуючи загальної стилістики парку. Тераса перед кав'ярнею буде відкритою та представлятиме перед відвідувачами красу паркових міксбордерів та декоративні галявини з газоном. На терасі розміщуватимуться зручні столики та стільці, де відвідувачі зможуть попиту кави та перекусити.

Зона обслуговування знаходиться в північній частині парку, поряд із вуличною дорогою, що забезпечує безперешкодний доступ для доставки продукції, зручного під'їзду, та створить зручність для людей, які рухаючись по вулиці, можуть зайти та насолодитися чашечкою кави.

Рис. 3.10. Кав'ярня в зоні обслуговування (розроблено автором)

Пов'язуючим елементом всіх функціональних зон стане прогулянкова зона, яка покликана забезпечити можливість спокійного, естетичного відпочинку та безтурботного споглядання природи (рис. 3.11). Вона є однією з найважливіших частин композиційної структури парку, адже забезпечує комфортне пересування між зонами та є ключовим елементом в структурі парку.

Рис. 3.11. Прогулянкова зона (розроблено автором)

Оснoву просторової організації цієї зони становлять звивисті пішохідні доріжки, які природно огинають квітники, газони та дерева, відкриваючи різноманітні видові точки. Уздовж доріжок розташовано зручні вбудовані лави хвилеподібної форми, що повторюють природний ритм ландшафту й дозволяють відвідувачам насолоджуватись панорамою зелених насаджень (рис. 3.12).

Рис. 3.12. Лави в прогулянковій зоні (розроблено автором)

Територія прогулянкової зони прикрашена декоративними квітниками та композиціями з багаторічників і кущів, які чергуються з відкритими галявинами з доглянутим газоном. Такі переходи від щільних зелених насаджень до відкритих просторів створюють приємне чергування світла й тіні, забезпечуючи комфорт під час прогулянок у будь-яку пору дня.

По всій території парку розміщені вказівники, які дозволяють відвідувачам легко орієнтуватися по всій території (рис. 3.13). У деяких місцях передбачено невеликі видові майданчики з лавами, звідки відкриваються краєвиди на меморіальну та видовищну зону (рис. 3.14). Також в прогулянковій зоні розміщується вбиральня, що є необхідним елементом у громадських просторах, аби

відвідувачі могли комфортно себе відчувати на території парку.

Рис. 3.13. Вказівники на території парку (розроблено автором)

Рис. 3.14. Галявини в прогулянковій зоні (розроблено автором)

Завдяки плавним звивистим доріжкам, продуманій функціональності простору та гармонійним зеленим композиціям, прогулянкова зона стає серцем рекреаційного простору парку, де люди можуть відновити сили, знайти спокій і

натхнення серед природи.

Запроектована зона паркінгу у парку виконує важливу інфраструктурну функцію, забезпечуючи зручність доступу до території для відвідувачів, які прибувають власним транспортом, а також в періоди проведення різних заходів стане хорошим місцем для під'їзду та розміщення спецтехніки. Зона розташована в північній частині парку, має зручний під'їзд із вулиці та ізольована від рекреаційних зон за допомогою зелених насаджень, щоб шум і рух транспорту не порушували атмосферу відпочинку.

Паркінг розрахований приблизно на 30 автомобілів, має асфальтоване покриття з чітко розміченими паркомісцями та пішохідними переходами. Для підвищення безпеки передбачено окремі в'їзд і виїзд, що сприяє раціональній організації руху транспорту (рис. 3.15).

Рис. 3.15. Зона паркінгу (розроблено автором)

Вздовж периметру територія паркінгу відгороджена живоплотом із декоративних кущів і рядовими посадками дерев, які створюють природний бар'єр, знижують рівень шуму та покращують мікроклімат. Декоративне озеленення також

допомагає вписати технічну ділянку у загальний ландшафтний образ парку, роблячи її візуально привабливою.

3.3 Об'ємно-просторове рішення території об'єкту

Об'ємно-просторове рішення запроєктованого поліфункціонального парку спрямоване на створення гармонійного середовища для відпочинку, вшанування пам'яті та активного дозвілля мешканців міста. Територія парку має чітку функціональну структуру, яка поєднує відкриті, напіввідкриті та закриті простори, які чергуються між собою, створюючи динамічну композицію, зручну для сприйняття та перебування. В планувальній структурі парку використано поєднання осьового та пейзажного типу планування простору: центральна вісь формується головною алеєю, що веде від вхідної арки до меморіальної зони, а бічні зони формують розходження прогулянкових маршрутів, звиваючись парком.

Рельєф території переважно рівнинний, однак із невеликими перепадами висот, що дозволило інтегрувати в цей ландшафт видовищну зону. Саме тут доцільно було створити обширний відкритий амфітеатр, який стильно вписується в наволишне середовище і стає місцем проведення різноманітних заходів. Схил амфітеатру підсилює просторову глибину парку, створюючи враження розкриття простору перед глядачем.

Проєктуючи парк, було проаналізовано існуюче об'ємно-просторове рішення на ділянці та запропоноване його покращення:

- Відкриті простори формуються у меморіальній, видовищній та прогулянковій зонах. Це широкі алеї, відкриті майданчики, галявини з газонів та квітників. Вони створюють відчуття свободи легкості та відкритості.
- Напіввідкриті простори характерні для дитячої, спортивної та зони

індивідуального відпочинку. Тут рослинність формує м'яке огороження, не перешкоджаючи огляду, але створюючи камерність та затишок.

- Закриті простори зосереджені переважно на фоні амфітеатру, у прогулянковій зоні, біля кав'ярні. Вони утворені за рахунок густої зеленої маси дерев та кущів, які ніби огортають відвідувача та забезпечують фон, тишу та розмежованість простору.

Система просторових домінант у парку має чітку ієрархію. Головною домінантою виступає меморіальний комплекс, який візуально підкреслюється вхідною алеєю з березами. Він формує смисловий та композиційний центр в парку, концентруючи увагу відвідувачів. Субдомінантами виступають амфітеатр, кав'ярня дитячі та спортивні комплекси. Кожен із цих елементів має власний акцент, але сенс та стилістика пов'язані із абсолютною домінантою.

Візуальні коридори побудовані таким чином, аби рухаючись парком перед відвідувачем відкривалися нові перспективи. Головна вісь веде до меморіалу, бічні доріжки відкривають нові зони та види. Таке чергування відкритих і камерних ділянок створює ефект послідовного розгортання простору перед відвідувачем, спонукає до спокійного прогулянкового темпу та емоційного занурення в атмосферу місця.

Таким чином, гуляючи доріжками парку у відвідувача формується певний психоемоційний ефект сприйняття простору, який ґрунтується на контрасті між урочистістю меморіального простору та легкістю рекреаційних зон. Людина поступово переходить від відчуття шани та роздумів до спокою, натхнення чи активностей у зонах відпочинку та дозвілля. Формується певний художній образ парку, де кожна зона виконує свою функцію, а всі разом вони створюють єдиний ансамбль – відкритий, динамічний і символічно насичений простір, який сприяє не лише фізичному, а й духовному відпочинку людини (дод. А. рис. А.1).

3.3.1. Водойми та водні устрої на території об'єкту

На території парку «Берізки» відсутні природні водойми, проте в межах реконструкції передбачено облаштування сухого фонтану у меморіальній зоні, який виступає не лише декоративним, а й символічним елементом простору. Обраний тип водного устрою - сухий фонтан із підсвіткою та інтерактивним режимом роботи, що дозволяє гармонійно поєднати естетику, безпеку і функціональність, водночас не порушуючи спокійного, урочистого характеру меморіальної частини парку.

Фонтан розміщується у геометричному центрі площі, поза меморіалом, формуючи візуальний фон композиції та виступаючи своєрідним емоційним ядром цієї зони.

Конструкція сухого фонтану передбачає систему форсунок, вмонтованих у площину мощення, через які подається вода у вигляді вертикальних струменів різної висоти. Після вимкнення система повністю зливається, і поверхня залишається сухою, що дає змогу використовувати цю ділянку як пішохідну площу або місце для проведення меморіальних заходів [10].

Покриття навколо фонтану запроектоване з гранітної або бетонної плитки світлих відтінків, що підсилює ефект відблисків води і створює відчуття легкості та простору.

Для безпеки пішоходів передбачено антиковзке покриття, а сама система фонтану оснащується датчиками вітру і автоматичним регулюванням висоти струменів, що забезпечує економне використання води та зручність експлуатації.

Важливою складовою композиції є світлодіодне підсвічування, яке дозволяє створювати різноманітні візуальні сценарії у вечірній час. Завдяки цьому сухий фонтан вдень виконує меморіальну та декоративну функції, а ввечері перетворюється на центральний об'єкт, який привертає увагу відвідувачів та створює атмосферу спокійного відпочинку.

3.3.2. Композиція насаджень на території об'єкту

Композиційна структура насаджень у парку «Берізки» сформована з урахуванням існуючих зелених масивів, функціонального зонування території та природних умов ділянки. Основна мета проектного рішення – створити гармонійну систему декоративних, екологічно стійких та естетично привабливих зелених насаджень, які забезпечують комфорт, вражають краєвиди та виражають символічний зміст парку.

Візитною картою парку є вхідна алея, сформована із берези повислої (*Betula pendula*), яка підкреслює назву парку й створює перше емоційне враження. Її світлі стовбури й мерехтливе листя формують відчуття чистоти, легкості та світлого спогаду. Алея логічно веде відвідувачів до центральної меморіальної зони, виступаючи символічним переходом від повсякденності до простору пам'яті.

Рис. 3.16. Рядова посадка із *Carpinus betulus* 'Fastigiata' (розроблено автором)

Внутрішній простір парку організовано за принципом поєднання відкритих і напіввідкритих зелених площ, які плавно переходять одна в одну. Уздовж основних

прогулянкових маршрутів розташовані рядові посадки граба звичайного форми ‘Фастігіата’ (*Carpinus betulus ‘Fastigiata’*), що формують чіткі візуальні осі та підкреслюють напрямки руху (рис 3.16). Їх вертикальна форма крони додає ритмічності, дисциплінує простір і візуально поєднує різні функціональні ділянки.

По всій території парку використовуються міксбордери - декоративні композиції з багаторічників і трав’янистих рослин, які надають динаміки, сезонної мінливості та глибини сприйняття.

- Перший сонячний міксбордер: перовскія лебединолиста (*Perovskia atriplicifolia*), веронікаструм (*Veronicastrum virginicum*), осока Морроу (*Carex morrowii*), ковила (*Stipa pennata*), фізостегія віргінська, (*Fisostegia virginiana*). Ця композиція створює повітряність і легкість, поєднуючи сріблясто-блакитні та рожеві відтінки (дод. А. табл. А.3).
- Другий міксбордер: очиток видний (*Sedum spectabile*), пеннісетум лисохвостий (*Pennisetum alopecuroides*), ехінацея альба (*Echinacea alba*) - більш насичена кольорами композиція з виразними суцвіттями, що надає теплих акцентів у літній період (дод. А табл. А.4).
- Перший тіньовий міксбордер: плющ звичайний (*Hedera helix*), страусове перо (*Matteuccia struthiopteris*), астільба (*Astilbe chinensis*), хоста (Hosta sp.). Ці види утворюють густі декоративні килими в затінених ділянках, підкреслюючи природну глибину зелених масивів (дод. А табл. А.5)
- Другий тіньовий міксбордер: герань альба (*Geranium alba*), папороть чоловіча (*Dryopteris filix-mas*), плющ звичайний (*Hedera helix*) - забезпечує текстурну насиченість і виразність у півтіні (дод. А табл. А.6).

Ці рослинні групи гармонійно перекликаються з монопосадками хвойних і декоративно-листяних видів, що додають структурності (рис. 3.17). Зокрема, застосовані: сосна гірська (*Pinus mugo*), ялівець козацький (*Juniperus sabina*), кизильник Даммера (*Cotoneaster dammeri*), гортензія волотиста (*Hydrangea paniculata*), спірея японська (*Spiraea japonica*), герань великокореневищна

(*Geranium macrorrhizum*), хаконехлоя Маакра (*Hakonechloa macra*), тощо (рис. 3.18).

Рис. 3.17. Квіткові мікси (розроблено автором)

Рис. 3.18. Деревно-кущові групи (розроблено автором)

Ефектно вирізняється в парку меморіальна зона, де серед хвилястих масивів міскантусів (*Miscanthus sinensis*) встановлено металеві стенди різної висоти (рис.

3.19). Поєднання сріблястих трав і металевих елементів символізує взаємодію минулого та сучасності, стійкості й плинності часу. Візуальний ефект рухомих трав у вітрі створює емоційно насичене середовище, яке сприяє роздумам і спогадам.

Рис. 3.19. *Miscanthus sinensis* у меморіальній зоні (розроблено автором)

У прогулянковій зоні, де розміщені лави на підвищенні, домінуючою рослиною є плющ звичайний (*Hedera helix*). Його використано як ґрунтопокривний елемент, що утворює щільний зелений килим, а також як в'юнку рослину, яка піднімається по металевих опорах, виконаних у формі декоративних парасоль (рис. 3.20). Така конструкція не лише створює цікаву архітектурну композицію, а й формує напівзатінені комфортні куточки, які стають улюбленими місцями для відпочинку відвідувачів. Поєднання живої зелені та металевих конструкцій підсилює сучасний характер парку, додаючи йому індивідуальності.

Всього на території парку запроєктовано:

- Дерев — 420 шт., серед них 13 видів листяних і 3 види хвойних;
- Кущів — 4448 шт., 7 видів листяних та 2 види хвойних;
- Багаторічників і ліан — 19 364 шт., 16 видів.

Рис. 3.20. Плющ в прогуляковій зоні (розроблено автором)

Увесь рослинний матеріал підібраний відповідно до природних умов місцевості, з урахуванням кліматичних особливостей, типу ґрунтів та рівня зволоження на ділянці, що гарантуватиме хорошу приживлюваність, довговічність та декоративний ефект упродовж всього року.

Таке насадження забезпечує високу біоекологічну стійкість, декоративність та формує гармонійну, різнопланову композицію, що поєднує спокій, пам'ять і сучасну естетику. Парк «Берізки» завдяки цьому перетворюється на живий зелений ансамбль, де рослинність не лише прикрашає простір, а й створює його характер, настрій і душу.

Висновки:

Під час розробки ландшафтно-планувальної організації парку «Берізки» було сформовано концепт-ідею створення сучасного міського простору, який спрямований на збереження історичної пам'яті, комфортний відпочинок мешканців та гармонійне поєднання природи з архітектурними елементами.

У процесі планування території було виділено дев'ять функціональних зон,

кожна з яких виконує власну роль у структурі парку: вхідна, меморіальна, видовищна, індивідуального відпочинку, дитяча, спортивна, прогулянкова, зона обслуговування та паркінгу. Дане зонування дозволяє забезпечити різноманітність форм відпочинку – від активного спорту до релаксу та насолоди. Просторова організація базується на принципах відкритості, ритмічності та послідовності вражень, де абсолютні та субдомінанти створюють єдину композиційну систему.

Особливу увагу приділено об'ємно-просторовому рішенню: раціональне використання природнього рельєфу, виділення перспективних панорам, інтеграція в ландшафт амфітеатру для проведення різноманітних заходів. Акцентом центральної частини є суха фонтанна композиція, яка поєднує сучасний дизайн із символічним змістом.

Рослинне оформлення є головним засобом формування художнього образу парку. Використано різноманітні види дерев (16 видів), кущів (9 видів) та багаторічників (16 видів), які в поєднанні створюють ефектне враження на відвідувача. Вся рослинність підібрана відповідно до природних умов місцевості, що забезпечує екологічну стійкість та довговічність посадок.

У результаті проектування сформовано гармонійний, поліфункціональний та естетично привабливий простір, який відповідає сучасним вимогам благоустрою та озеленення міських просторів.

РОЗДІЛ 4

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ПАРКОВОЇ ТЕРИТОРІЇ

4.1. Елементи благоустрою території

Елементи благоустрою є важливою складовою архітектурно-ландшафтної композиції парку, адже саме вони забезпечують комфорт, естетику та функціональність простору. До малих архітектурних форм (МАФів) належать різноманітні конструкції, що виконують як утилітарні, так і декоративні функції - лави, урни, альтанки, навіси, перголи, дитячі та спортивні майданчики, паркові ліхтарі, огорожі тощо. Вони створюють середовище для відпочинку, спілкування, ігор, а також підкреслюють архітектурний стиль території.

Малі архітектурні форми умовно поділяють на функціональні, декоративні та комплексні.

- Функціональні МАФи призначені для зручності користувачів - це лави, урни, павільйони, паркові меблі, навіси.
- Декоративні елементи формують художній образ території: скульптури, арт об'єкти, фонтани, декоративні огорожі.
- Комплексні елементи поєднують обидві функції, наприклад, альтанки чи дитячі майданчики, які одночасно прикрашають простір і мають практичне призначення.

Під час розробки благоустрою у парку «Берізки» передбачено використання сучасних, ергономічних і довговічних елементів, які відповідають загальній стилістиці парку - поєднанню природності, лаконічності та комфорту.

Одним із основних елементів у парку є лава. На ділянці передбачено два типи лав: довготривалого та короткочасного відпочинку. Лави довготривалого відпочинку є стаціонарними, класичними та зручними для відпочинку. Вони

розміщуються вздовж пішохідних доріжок та в активних зонах парку. Їх конструкція виконана із металу та дерев'яних ламелей, що формує міцну та довговічну конструкцію (рис. 4.1).

Рис. 4.1. Паркова лавка [19]

Лавки короточасного відпочинку зосереджені в парку на ключових місцях, зокрема, в меморіальній хоні та біля дитячого майданчику. Вони гармонійно вписуються в оточуюче середовище та дозволяють в людних місцях приймати більшу кількість відвідувачів. Виконані такі лавки із бетонної основи, до якої кріпляться дерев'яні рейки (рис. 4.2). Спинка в таких лавках відсутня.

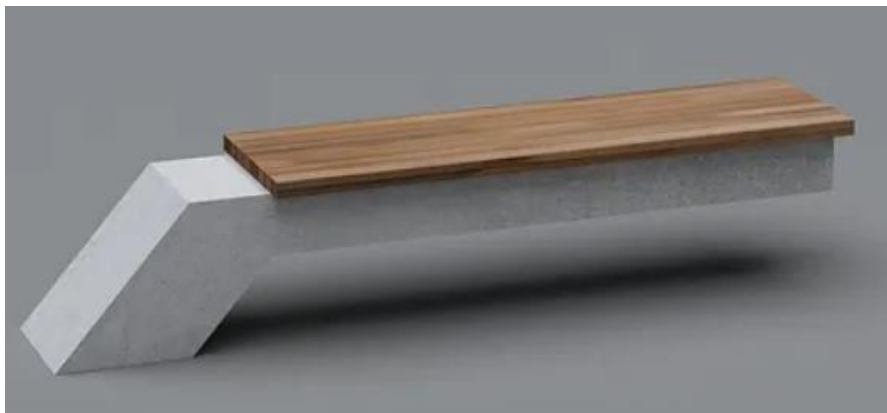

Рис. 4.2. Лавка короточасного відпочинку [20]

Ще одним прикладом комфортного відпочинку в парку є бетонні вмонтовані лави, які виконані з монолітного бетону, сидіння яких покрито дерев'яними рейками (рис. 4.3). Вони інтегровані у ландшафт, особливо у прогулянковій зоні, де формують плавні лінії та хвилеподібні сидіння, як слугують одночасно як елементом благоустрою, так і частиною архітектурного задуму.

Рис. 4.3 Монолітні бетонні лави (розроблено автором)

Наявність сміттєзбірників в парку є важливим елементом благоустрою, адже це тягне за собою чистоту та охайність простору. Тому по всій території парку розміщуються сміттєзбірники, які виконані із нержавіючого металу, мають квадратну форму та декоровані дерев'яними рейками (рис. 4.4). Такий дизайн гармонійно поєднується із іншими елементами паркового середовища, підтримуючи єдину стилістику. Металевий каркас забезпечить стійкість до атмосферних опадів та, відповідну, довговічність, а дерев'яні деталі додадуть естетичності та стильності даному елементу.

Рис. 4.4. Запроєктовані сміттєзбірники [34]

Особливу роль у зоні індивідуального відпочинку відіграють альтанки прямокутної форми (рис. 4.5). Їх конструкція виконана із металевого каркасу, а обшивка виконана із дерев'яних дошок, які частково закривають простір та створюють ефект приватності. Альтанки призначені для бесід, тихого відпочинку, чаювання в компанії, читання або сімейних посиденьок. Вони розташовані на певній відстані одна від одної, асиметрично розкидані по зоні, що дозволяє зберегти атмосферу усамітнення та тиші.

Рис. 4.5. Запроєктовані бесідки в парку (розроблено автором)

Для зацікавлення меншої верстви населення, на території парку облаштовано дитячий майданчик (рис. 4.6). Територія майданчика виконана у вигляді двох напівкругів, що плавно переходять один в інший:

- Менший напівкруг призначений для молодших дітей (2-6 років);
- Більший напівкруг - для дітей старшого віку (7-12 років).

Таке планувальне рішення дозволяє розмежувати простір відповідно до потреб різних вікових категорій, уникаючи скупчення та підвищуючи безпеку.

На майданчику встановлено гірки, гойдалки, лазалки, балансири, пісочниці та канатні конструкції, що сприяють розвитку координації, сили, спритності та фантазії. Для старших дітей передбачено канатні вежі та комплексні ігрові системи, які дозволяють взаємодіяти в групах, стимулюючи соціальні навички.

Рис. 4.6. Обладнання дитячого майданчику (розроблено автором)

У південно-східній частині парку розміщено спортивний майданчик, який орієнтований на молодь та дорослих (рис. 4.7). Його основна мета - створити умови для занять фізичною активністю просто неба, без потреби у спеціальних спортивних спорудах.

Майданчик обладнано турніками, брусами, перекладинами, рукоходами, тренажерами для преса та спини, а також зоною для розтяжки. Усі елементи виконані з металу з антикорозійним покриттям, що гарантує безпеку і довговічність. Поверхня покрита гумовим протиковзким матеріалом, який пом'якшує удари під час падінь і зменшує травматизм.

Спортивна зона проєктувалася з урахуванням універсальності використання: вона підходить як для індивідуальних тренувань, так і для групових занять. Передбачена можливість встановлення мобільних елементів для воркауту або йоги.

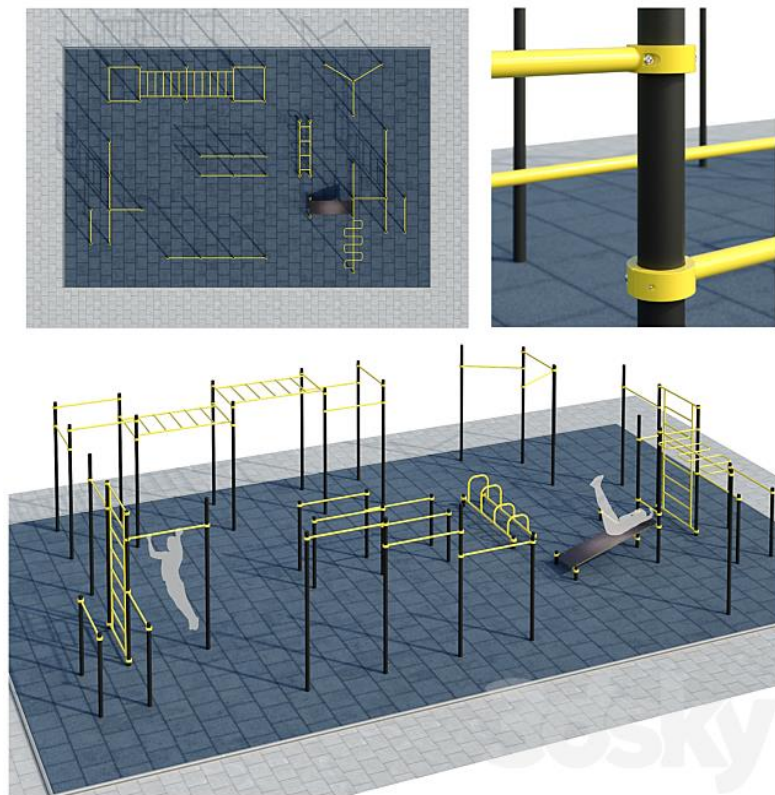

Рис. 4.7. Обладнання спортивного майданчику [28]

Завдяки своєму функціональному наповненню спортивний майданчик не лише стимулює фізичну активність населення, але й сприяє популяризації здорового способу життя, формуванню активного дозвілля та соціальної взаємодії серед мешканців міста.

Загалом всі елементи благоустрою створюють єдину архітектурно-естетичну систему та поєднують природність, комфорт та сучасний дизайн. Всі вони виконані із довговічного матеріалу та комфортно слугуватимуть в парку.

4.2. Елементи освітлення території

Освітлення в парку відіграє надзвичайно важливу роль у формуванні комфортного та безпечного середовища для відвідувачів у вечірній та нічний час. Воно не лише забезпечує видимість та орієнтацію на території, а й підкреслює архітектурні, меморіальні та природні елементи композиції, створюючи певну атмосферу - від спокійної і затишної до урочистої та емоційно піднесеної.

У ландшафтних парках застосовують різні типи освітлення: функціональне, декоративне та архітектурне. Функціональне освітлення використовується вздовж алей, у місцях активного руху, біля входів, на парковках та спортивних майданчиках.

Декоративне освітлення акцентує окремі елементи композиції - фонтани, скульптури, дерева, квітники. Архітектурне освітлення підкреслює фасади будівель та споруд, формуючи цілісний художній образ у темну пору доби.

На території запроєктованого парку застосовано світлодіодні ліхтарі г- та у-подібної форми висотою 4 метри (рис. 4.8). Вони виготовлені з металевого квадратного профілю та мають одно- та двостороннє світлове випромінювання, що дозволяє рівномірно освітлювати пішохідні доріжки та прогулянкові зони. Завдяки лаконічному дизайну ліхтарі гармонійно вписуються у сучасний стиль парку, не перевантажуючи простір, але створюючи відчуття впорядкованості та безпеки. Світильники обладнані енергоощадними LED-лампами, що забезпечує тривалий термін експлуатації та мінімальні витрати електроенергії.

Особливу увагу приділено освітленню меморіальної зони, де використано

вбудовані у мощення точкові світильники GOLDLUX 32640 з теплим білим світлом (рис. 4.9). Вони підкреслюють контури доріжок і акцентують увагу на сухому фоні та металевих стендах, створюючи спокійну атмосферу. Такий тип освітлення не засліплює відвідувачів і додає простору символічної глибини у вечірній час.

Рис. 4.8. Г- та Y-подібні паркові ліхтарі [17]

Рис. 4.9. Світильник вуличний GOLDLUX 32640 [24]

Загалом система освітлення парку поєднує функціональність, естетику та енергоощадність, сприяючи комфортному та безпечному перебуванню відвідувачів

у будь-який час доби, а також створює неповторну атмосферу вечірнього міського простору.

4.3. Облаштування дорожньо-стежкової мережі

Дорожньо-стежкова мережа є важливим елементом паркового простору, оскільки вона забезпечує раціональний рух відвідувачів між основними функціональними зонами, визначає зручність користування територією, а також формує її загальне просторове сприйняття. Планувальна структура доріжок у парку підпорядкована логіці природного руху та сприяє цілісності та зручності пересування на ділянці.

Головна вхідна алея, яка починається від головного входу, виступає центральною віссю планування (рис. 4.10). Доріжка має ширину 5 метрів та вимощена із гранітної бруківки Габро, що підкреслює урочистий характер входу та створює стійке, довговічне покриття, комфортне для великого потоку відвідувачів (рис. 4.11).

Рис. 4.10. Гранітна бруківка Габро [1]

Всі інші пішохідні доріжки виконані із тротуарної плитки «Пасіо Грейс», яка стильно вписується в естетику навколишнього ландшафту та осучаснює його. Ширина таких доріжок варіюється від 1,5 до 2,25 метра, залежно від інтенсивності руху – ширші алеї ведуть більш транзитними маршрутами, вуличні – дозволяють прогулятися тихою пішою ходою. Колір та фактура покриття виконані в нейтрально-сірих відтінках та стильно виглядає на фоні зелених насаджень (рис. 4.12).

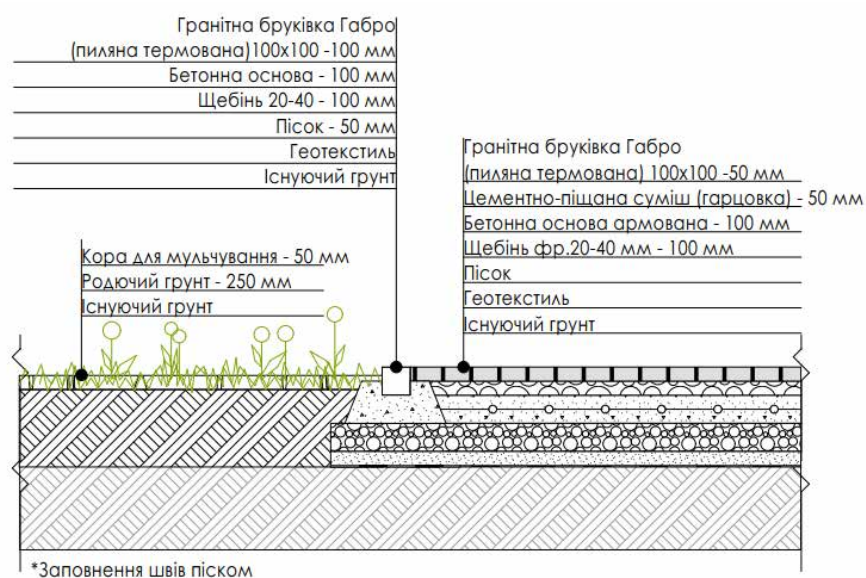

Рис. 4.11. Конструктив влаштування гранітної бруківки (розроблено автором)

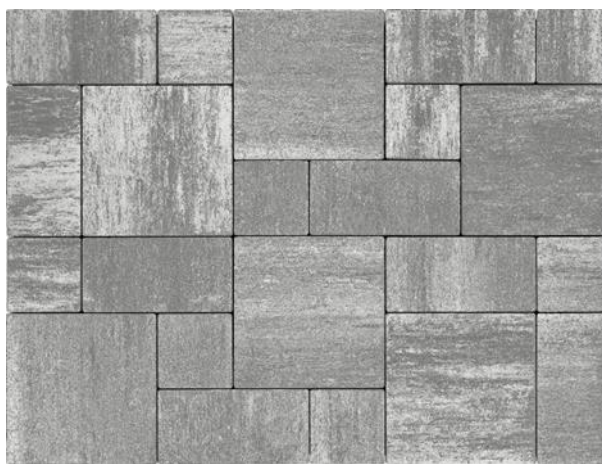

Рис. 4.12. Тротуарна плитка «Пасіо Грейс» [29]

На території дитячого та спортивного майданчиків передбачено влаштування гумового покриття (рис. 4.13). Воно має високі амортизаційні властивості, що забезпечує безпеку дітей під час активних ігор чи занять спортом. Крім того, матеріал не пропускає вологу, легко миється та обслуговується. Гумове покриття відзначається яскравим, але природним кольоровим рішенням, що візуально виділяє ці функціональні простори.

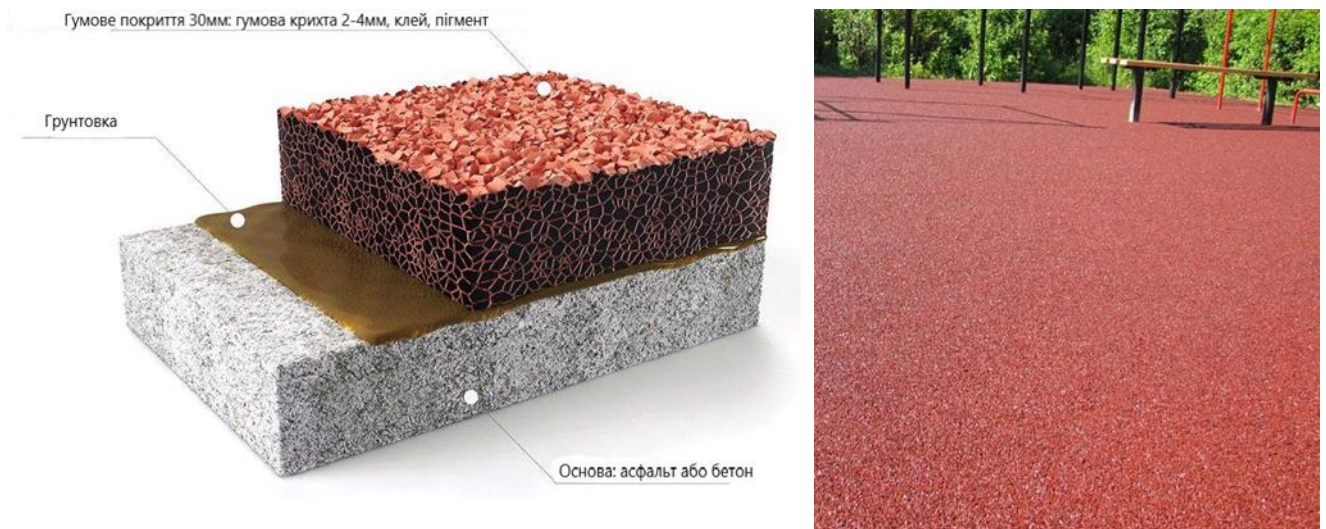

Рис. 4.13. Конструктив створення гумового покриття [5], [15]

У прогулянковій зоні, поміж монолітних бетонних лав, запроєктовано щебенеve покриття (рис. 4.14). Такий тип поверхні створює відчуття природності, не перегрівається на сонці та сприяє збереженню комфортного мікроклімату. Крім естетичного ефекту, щебенеve мощення має ще й практичні переваги: високу, екологічність, простоту влаштування та відновлення. Також покриття є досить водонепроникним, не утворює калюж після дощу та потребує мінімального догляду. Для ефективного водовідведення, мощення має мати ухил 2-3 градуси, що забезпечить природне відведення опадів.

У зоні індивідуального відпочинку передбачено покрокову доріжку з бетонних плит (рис. 4.15). Вона формує легкий природній напрямок до альтанок,

при цьому зберігаючи газонне покриття між плитами. Такий прийом візуально «розчиняє» доріжку у природному середовищі, що є досить естетично привабливим для відвідувача.

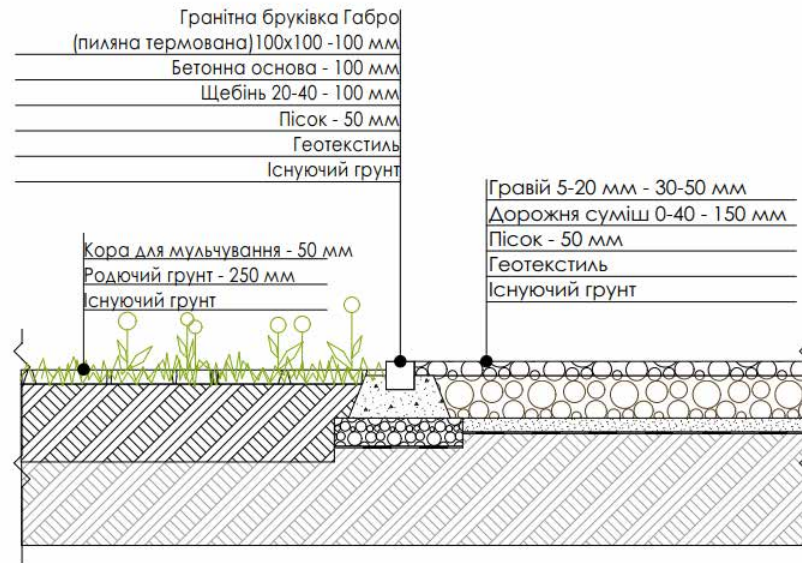

Рис. 4.14. Конструктив влаштування гравійного покриття (розроблено автором)

Рис. 4.15. Покрокова доріжка [27]

Загалом покриття дорожньо-стежкової мережі в парку виконано з врахуванням всіх стандартів та вимог, аби кожен відвідувач міг комфортно

пересуватися по ділянці. Різного типу покриття дозволяє створити різноманітні просторові відчуття, роблячи парк комфортним і привабливим для всіх вікових категорій.

Висновки:

Запроєктовані у парку елементи благоустрою, освітлення та мощення гармонійно поєднуються між собою та створюють комфортний, функціональний та естетично привабливий простір для відпочинку, спілкувань та занять фізичною активністю.

До елементів благоустрою належать лави довготривалого та короткотривалого відпочинку, які змонтовані на бетонній основі чи металевому каркасі. Також сюди входять стильні сміттєзбірники, альтанки, а також обладнання дитячого та спортивного майданчиків, що забезпечують комфорт для різних категорій населення. Всі МАФи виконані в єдиному стилістичному рішенні та вписані в загальну концепцію паркового простору.

Система освітлення спроектована з урахуванням безпеки та енергоефективності: використано сучасні світлодіодні ліхтарі та декоративну підсвітку меморіальної стели та стендів. Це створить комфорт у вечірній час та підкреслить художню виразність об'єкту.

Дорожньо-стежкова мережа виконана із різного типу мощення, що відповідає певному функціональному призначенню. Центральна алея виконана із гранітної шашки, прогулянкові маршрути – із тротуарної плитки, певні куточки вкриті щебеневою відсипкою, а дитячий та спорт майданчики вимощені гумовим покриттям. Поєднання таких покриттів є досить естетичним, практичним та стильним.

Загалом елементи благоустрою сформовано з урахуванням сучасних вимог ергономіки, довговічності та функціональності, що сприяє створенню цілісного та комфортного паркового середовища.

ВИСНОВКИ

У даній магістерській кваліфікаційній роботі наведено теоретичні аспекти та розроблено ландшафтно-планувальну організацію парку «Берізки». Основною метою роботи стало формування сучасного ландшафтного простору, який поєднує рекреаційну, меморіальну, культурно-просвітницьку та екологічну функції, забезпечуючи гармонійне співіснування природи, архітектури та людини.

1. Аналізуючи досвід проєктування поліфункціональних паркових територій можна відзначити, що парки такого типу поєднують в собі елементи пам'яті, відпочинку, спілкування та насолоди, формуючи цілісну, естетично привабливу структуру на ділянці, орієнтуючи населення на культурне та духовне збагачення.
2. На підготовчому етапі було проведено передпроектний аналіз ділянки, відведеної під проєктування, в результаті чого встановлено, що ділянка знаходиться в межах міської забудови, має площу 2,2 га, переважно рівнинний рельєф із незначним перепадом висот. Аналіз природних умов дозволив встановити якість ґрунтів, глибину залягання ґрунтових вод, переважаючі вітри, рівень інсоляції різних частин парку. Також встановлено, що в даний час територія парку не має чіткого функціонального зонування, дорожньо-стежкової мережі та належного благоустрою.
3. У ході функціональної організації території запропоновано виділити наступні зони: вхідну, меморіальну, видовищну, індивідуального відпочинку, прогулянкову, дитячу, спортивну, зону обслуговування та паркінгу. Кожна з них виконує свою роль в планувальній структурі парку, забезпечуючи різноманітність відпочинку – від урочистого споглядання та активного дозвілля до затишного усамітнення. Дане зонування дозволило створити цілісну просторову композицію, у якій функціональні елементи взаємопов'язані між собою.

4. На основі ландшафтно-композиційного аналізу та функціонального зонування території розроблено її планувальну та об'ємно-просторову організацію. Планувальна структура парку вибудована на принципах логічного зв'язку між усіма зонами. Головна вісь – вхідна алея плавно переходить у систему прогулянкових маршрутів, що поєднують головну домінанту (меморіальний комплекс) та другорядні домінанти території (зелений театр, дитячий та спортивний майданчики, декоративні арт-об'єкти прогулянкової зони, кав'ярня, місця індивідуального відпочинку). Доріжки прокладено з урахуванням оглядових точок, панорамних перспектив та напрямків руху відвідувача, також забезпечено комфортну навігацію та доступність усіх об'єктів парку.
5. У проєктних пропозиціях передбачено доповнити насадження, використавши 420 дерев (13 видів листяних і 3 види хвойних), 4448 кущів (9 видів) і 19364 багаторічників і ліан (16 видів). Композиція насаджень побудована на поєднанні видового та формового різноманіття деревних та трав'янистих рослин. Масиви даної території в основному зосереджені в прогулянковій, меморіальній, видовищній зонах, представлені існуючими видами берези повислої, клена ясенелистого, верби білої. Пропонується доповнити рослинність парку вищеперерахованими видами та горобиною звичайною, сосною чорною, кленом Фрімана, березою чорною, березою, паперовою, березою Жакмана, дубом червоним, іргою канадською та модриною європейською. Лінійні насадження зосереджені у вхідній зоні та супроводжують прогулянкові маршрути. Вони представлені березою повислою та грабом звичайним 'Fastigiata'. Групові і солітерні посадки формують переходи від закритих до відкритих просторів, акцентуючи повороти та перехрестя доріжок. Таким чином вони формують поєднання із бересклету крилатого, сосни гірської, спіреї японської, гортензії волотистої. По всій території запроектовано декоративні мікси для сонячних і тінистих

зон, що складаються з декоративних трав і квітів: 1 мікс (перовскія лебединолиста, веронікааструм віргінський, осока Морроу, ковила волосиста та фізостегія віргінська; 2 мікс (очиток видний, пеннісетум лисохвостий, ехінацея пурпурова ‘Alba’); тіньовий мікс 1 (плющ вічнозелений, астільба Арендса, страусове перо звичайне, хоста подорожникова); тіньовий мікс 2 (плющ вічнозелений, страусове перо звичайне, герань криваво-червоної ‘Alba’).

6. Запропоновані елементи благоустрою підпорядковані єдиній естетичній концепції, що поєднує меморіальність і поліфункціональність, де основним задумом є відновлення гармонійного середовища паркової території, де взаємодіють між собою минуле та сьогодення.

У парковій композиції використано декоративні, утилітарні, спеціалізовані та допоміжні малі архітектурні форми:

- до декоративних відносяться монументальна група та сухий фонтан меморіальної зони;
- до утилітарних – лави короткочасного відпочинку у видовищній та прогулянковій зонах, довготривалого відпочинку розосереджені по всій парковій території, сучасними бесідками облаштована зона індивідуального відпочинку, спеціальними парковими меблями доповнена зона обслуговування;
- спеціалізованим обладнанням облаштовані дитяча та спортивна зони;
- допоміжні МАФ представлені вхідними групами на центральному та другорядному вході та інформаційними стендами вздовж алеї пам’яті.

Система освітлення включає енергоефективні світлодіодні ліхтарі на Г-подібних одно- та двосторонніх опорах висотою 4 м. Передбачено фасадну підсвітку кав’ярні, декоративне підсвічування меморіалу та металевих стендів за допомогою прожекторів, що створює особливу атмосферу у вечірній час.

Дорожньо-стежкова мережа спроектована з урахуванням ергономічності та стилістичної єдності матеріалів: головна вхідна алея вимощена гранітною бруківкою (ширина доріжки 5 м), другорядні доріжки – тротуарною плиткою «Пасіо Грейс» (1,5-2,25 м), а в прогулянковій зоні використано щебенеve покриття. До альтанок ведуть покрокові доріжки з бетонних плит. Дитячий і спортивний майданчики мають гумове покриття, що забезпечує безпеку та комфорт.

Таким чином, запроєктований міський поліфункціональний парк «Берізки» стане гармонійним поєднанням функціональності, естетики та символізму. Він створює простір для активного й спокійного відпочинку, спілкування, культурних подій і вшанування пам'яті. Усі рослини підібрані з урахуванням природних умов місцевості, що забезпечує довговічність насаджень, екологічну стійкість та мінімальні витрати на догляд.

Реалізація цього проєкту сприятиме підвищенню якості міського середовища, формуванню нової культурно-рекреаційної зони та зміцненню історичної пам'яті громади. Парк стане не лише окрасою міста, а й місцем єднання поколінь, спогадів, творчості та спокою - простором, у якому природа і людина перебувають у гармонії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бруківка гранітна Габро. Керамфорт: веб-сайт. URL: https://keramfort.ua/gabbro_10_10_5_karandash?srsltid=AfmBOoq9K-G0h2RJEMryxu-IgFT162epLPIOrKP1Ib6ythS9J5m6y8Bl (дата звернення: 07.11.2024).
2. Васильків. Історична довідка: веб-сайт. URL: <https://vasylkivrada.gov.ua/misto/istorichna-dovidka/> (дата звернення: 10.08.2025).
3. Васильківська громада. Пам'ятки: веб-сайт. URL: <https://vasylkiv-gromada.gov.ua/pamyatki-08-59-10-15-04-2024/> (дата звернення: 22.08.2025).
4. Гугл-карти: веб-сайт. URL: <https://www.google.com/maps> (дата звернення: 10.08.2025).
5. Гумове покриття для спортивних майданчиків: веб-сайт. URL: <https://tnpgroup.prom.ua/ua/p568577671-besshovnoe-rezinovoe-pokrytie.html> (дата звернення: 07.11.2024).
6. Жирнов А.Д., Пушкар В.В. Композиційні прийоми формування насаджень в ландшафтах міста: навч. посібник. Київ: ДАКККиМ, 2002. 60 с.
7. Історія міста Васильків: веб-сайт. URL: <https://vs.ko.court.gov.ua/sud1008/vasilkov/Vasilkov> (дата звернення: 10.08.2025).
8. Кафе та фуд-корт в громадських місцях: веб-сайт. URL: <https://www.behance.net/gallery/126913877/IN-PARK-CAFE-INSTALLATION> (дата звернення: 26.07.2025).
9. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: підруч. Львів: Світ, 2005. 456 с.
10. Кушнір А.І., Суханова О.А. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Садово-паркове будівництво». 4-е вид., переробл. та допов. Київ: НУБіП, 2019. 84 с.

11. Майбутнє міських парків: веб-сайт. URL: <https://worldurbanparks.com/resources/design-for-all> (дата звернення: 26.07.2025).
12. Мартиненко Є.І., Сидоренко І. О. Підходи до формування паркових територій меморіального типу. Міжнародна науково-практична конференція «Лісівнича освіта та наука в умовах національних викликів та європейської інтеграції України», м. Київ, НУБіП України, 5-6 червня 2025 року. С. 226–227. (дата звернення: 15.10.2025).
13. Мартиненко Є.І., Сидоренко І. О. Функціональна організація території парку «Берізки» в м. Васильків Київської області. 79-а Всеукраїнська науково-практична студентська конференція «Науковий пошук молоді для сталого розвитку лісового комплексу та садово-паркового господарства», м. Київ, 13 листопада 2025 року (дата звернення: 15.11.2025).
14. Меморіал в паркових просторах: веб-сайт. URL: <https://landarch.org.ua/memorial-parks> (дата звернення: 26.07.2025).
15. М'яке гумове покриття, теракотове: веб-сайт. URL: <https://epicentrk.ua/ua/shop/mplc-nabir-puzzlegym-m-akij-asfal-t-10-mm-terakotovij-13027544-1ee82c65-e507-66c4-b5e4-c7634d6ea611.html> (дата звернення: 07.11.2024).
16. Озеленення урбанізованих просторів: веб-сайт. URL: https://www.landscapeperformance.org/case-study-briefs/high-line?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 26.07.2025).
17. Опора освітлення паркова «Стиль»: веб-сайт. URL: <https://starcorp.com.ua/p876564720-opora-osvescheniya-parkovaya.html> (дата звернення: 07.11.2024).
18. Оформлення паркових зон: веб-сайт. URL: <https://pinterest.com/pin/10696117859792193/> (дата звернення: 26.07.2025).
19. Паркова лава: веб-сайт. URL: https://3dbim.pro/Biblioteka/_41483.html (дата

звернення: 01.11.2024).

20. Паркова лава на бетонній основі: веб-сайт. URL: <https://www.coohom.com/in/3d-models/Constructions/stylish-concrete-bench-3d-model-for-modern-interiors-mdt~3FO4GJ5ILQHC> (дата звернення: 01.11.2024).
21. Парковий дизайн в урбанізованому просторі: веб-сайт. URL: <https://duac.org.in/Upload/City%20Level%20Studies/Landscape%20studies/653973045142163.pdf> (дата звернення: 16.07.2025).
22. Парки відпочинку в системі соціально-культурної діяльності: веб-сайт. URL: <https://yak.koshachek.com/articles/park-kulturi-i-vidpochinku-v-sistemi-socialno.html> (дата звернення: 16.07.2025).
23. Погода та клімат Василькова: веб-сайт. URL: <https://www.accuweather.com/uk/ua/vasylkiv/324318/current-weather/324318> (дата звернення: 22.08.2025).
24. Світильник вуличний. Лампа UA: веб-сайт. URL: <https://www.lampa.ua/katalog/32640.html> (дата звернення: 07.11.2024).
25. Сидоренко І.О. Методичні рекомендації до вивчення з дисципліни «Дизайн середовища» для студентів ОС «Бакалавр»: навч. вид. Київ: Наукова столиця, 2021. 90 с.
26. Сидоренко І.О. Методичні рекомендації до вивчення з дисципліни «Основи композиції» для студентів спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» скороченого терміну навчання: навч. вид. Київ: Наукова столиця, 2021. 36 с.
27. Садова покорова плита. Грант+Буд: веб-сайт. URL: <https://garantplus.if.ua/catalog/brukivka/plyty-gazoniv/> (дата звернення: 07.11.2024).
28. Спортивний майданчик: веб-сайт. URL: <https://1miba.com/3d-models/bb0b0a82e69849c197bc80097c5857fa.html> (дата звернення: 01.11.2024).

29. Тротуарна плитка Пасіо Грейс. Ковальська: веб-сайт. URL: <https://shop.kovalska.com/linestone/lajnstoun-30-platina/> (дата звернення: 07.11.2024).
30. Учасники проєктів вікімедіа. Васильків. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Васильків> (дата звернення: 10.08.2025).
31. Учасники проєктів вікімедіа. Васильківська ОТГ. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Васильківська_ОТГ (дата звернення: 22.08.2025).
32. Учасники проєктів вікімедіа. Київська область. Вікіпедія. URL: <http://surl.li/uhleb> (дата звернення: 22.08.2025).
33. Учасники проєктів вікімедіа. Ресторанний дворик. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ресторанний_дворик (дата звернення: 26.07.2025).
34. Урна для сміття: веб-сайт. URL: <https://horecaspb.com/shop/product/magazin/product/urna-kub> (дата звернення: 01.11.2024).
35. Що таке зелена інфраструктура: веб-сайт. URL: <https://www.landscapeinstitute.org/policy/green-infrastructure/> (дата звернення: 26.07.2025).

ДОДАТКИ

Порівняльна характеристика відповідності концептуальних рішень до створення парку «Берізки» в м. Васильків

№ п/п	Критерій	Концептуальні рішення	Існуючий стан парку «Берізки», м. Васильків
1.	Соціальний запит	Парк має формувати відчуття пам'яті, національної гідності, історичної тяглості.	Територія частково виконує цю функцію завдяки наявності стели воїнам Другої світової, проте загальний простір не сприяє усвідомленню значення пам'яті.
2.	Меморіалізація	Виокремлення ключових меморіальних елементів, створення «стежки пам'яті», інтеграція історичних контекстів.	Головним меморіальним елементом є стела, інші форми вшанування історії відсутні. Середовище не підтримує концепцію гідного меморіального простору.
3.	Відповідність композиційним рішенням	Створення гармонійних зелених композицій із використанням символічних видів рослин, квітників, декоративного оформлення.	Основні насадження – берези, також є каштани, клени, верби. Зелені насадження не формують композицій, квітники відсутні, благоустрій незадовільний.
4.	Планувальна організація	Формування чіткої дорожньо-стежкової мережі, композиційна підкресленість домінант.	Відсутня організована дорожньо-стежкова мережа; існують лише ґрунтові доріжки. Стела не акцентована композиційно.
5.	МАФ	Встановлення сучасних та функціональних елементів благоустрою у єдиній стилістиці.	Існуючі лави – напівзруйновані. Дитячий та спортивний майданчики – застарілі, радянського зразка. Не відповідають сучасному стилю меморіального простору.

Характеристика об'ємно-просторових рішень території парку «Берізки»

№ п/п	Назва зони	Тип простору	Основні домінанти	Характер простору	Емоційне сприйняття
1	Вхідна зона	Напіввідкритий	Арка з назвою парку, березова алея, стенди пам'яті	Урочистий, впорядкований, симетричний	Відчуття значущості, поваги, піднесення
2	Центральна (меморіальна) зона	Відкритий	Меморіал, сухий фонтан, квіткові композиції	Символічний, просторий, статичний	Стан спокою, роздумів, гордості
3	Видовищна зона	Відкритий з елементами амфітеатру	Мала сцена, схил, оглядовий майданчик	Динамічний, композиційно акцентований	Відчуття відкритості, енергії, участі
4	Зона індивідуального відпочинку	Закритий	Альтанки, доріжки між деревами	Камерний, затишний, ізольований	Відчуття спокою, усамітнення, релаксації
5	Дитяча зона	Напіввідкритий	Ігрові комплекси, м'яке покриття, лави для батьків	Активний, безпечний, яскравий	Радість, цікавість, енергійність
6	Спортивна зона	Відкритий	Турніки, бруси, майданчик для ігор	Просторий, функціональний	Енергія, мотивація, активність
7	Зона обслуговування	Напівзакритий	Кав'ярня з терасою, декоратив елементи	Комфортний, привабливий	Розслабленість, спілкування

Продовження таблиці 2

8	Прогулянкова зона	Напіввідкритий	Хвилеподібні лави, квітники, оглядові галявини	М'який, гармонійний, природний	Спокій, рівновага, натхнення
9	Зона паркінгу	Відкритий	Асфальтована площа, живоплоти, дерева	Утилітарний, впорядкований	Зручність, впевненість, безпечність

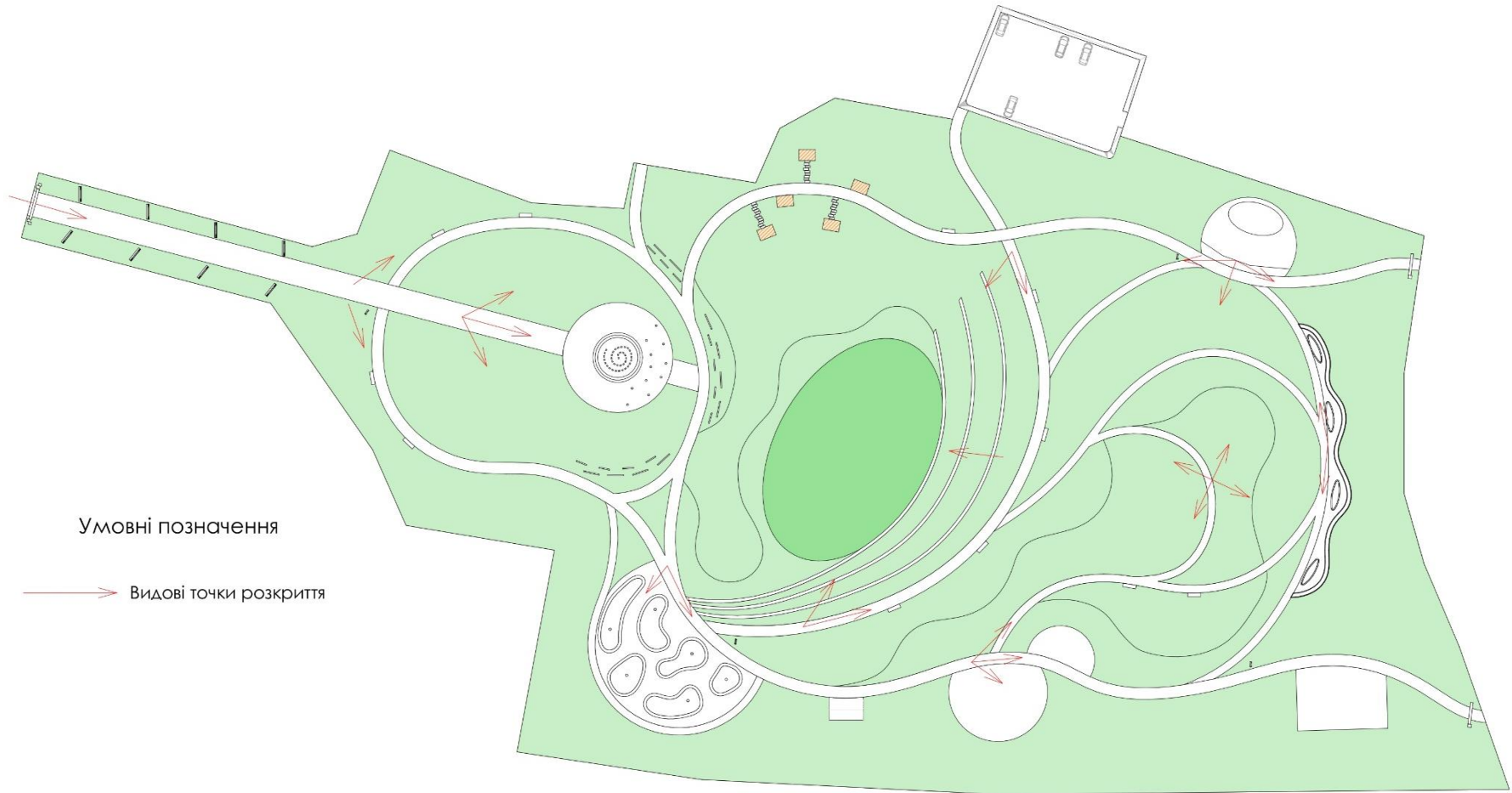

Рис. А.1. Схема видових точок розкриття перспектив (розроблено автором)

Додаток А.
Таблиця А.3

Квітковий сонячний мікс 1

Латинська назва	Українська назва	Тип рослинності	Місце	Колір	січ	лют	бер	квіт	трав	чер	лип	сер	вер	жов	лис	гру	Висота, см	Тип висадки
<i>Perovskia atriplicifolia</i>	Перовскія лебедолиста	багаторічники	сонце	фіолетовий							■	■	■	■			100	акцент
<i>Veronicastrum virginicum</i>	Веронікаструм віргінський	багаторічники	сонце	рожевий						■	■	■					120	акцент
<i>Carex morrowii</i>	Осока Моррова	багаторічники	сонце, напівтінь	зелений													30	великі групи
<i>Stipa tenuissima</i>	Ковила найтонша	багаторічники	сонце, напівтінь	жовтий							■	■	■	■			40	малі групи
<i>Physostegia virginiana</i>	Фізостегія віргінська	багаторічники	сонце, напівтінь	білий							■	■	■				100	малі групи

Перовскія лебединолиста

Веронікаструм віргінський

Осока Моррова

Ковила найтонша

Фізостегія віргінська

Додаток А.
Таблиця А.4

Квітковий сонячний мікс 2

Латинська назва	Українська назва	Тип рослинності	Місце	Колір	січ	лют	бер	квіт	трав	чер	лип	сер	вер	жов	лис	гру	Висота, см	Тип висадки
<i>Sedum spectabile</i>	Очиток видний	багаторічники	сонце, напівтінь	рожевий								■	■	■			40	малі групи
<i>Pennisetum alopecuroides</i>	Пеннісетум лисохвостий	багаторічники	сонце	жовтий									■	■			60	великі групи
<i>Echinacea purpurea</i> 'Alba'	Ехінацея пурпурова 'Альба'	багаторічники	сонце, напівтінь	білий						■	■						30	акцент

Очиток видний

Пеннісетум лисохвостий

Ехінацея пурпурова 'Альба'

Додаток А.
Таблиця А.5

Квітковий тіньовий мікс 1

Латинська назва	Українська назва	Тип рослинності	Місце	Колір	січ	лют	бер	квіт	трав	чер	лип	сер	вер	жов	лис	гру	Висота, см	Тип висадки
<i>Geranium sanguineum 'Alba'</i>	Герань криваво-черв. 'Альба'	багаторічники	напівтінь, тінь	білий													30	великі групи
<i>Matteuccia struthiopteris</i>	Страусове перо звичайне	багаторічники	тінь	зелений													80	акцент
<i>Hedera helix</i>	Плющ вічнозелений	багаторічники	напівтінь, тінь	білий													15	великі групи

Герань криваво-червона 'Альба'

Страусове перо звичайне

Плющ вічнозелений

Додаток А.

Таблиця А.6

Квітковий тіньовий мікс 2

Латинська назва	Українська назва	Тип рослинності	Місце	Колір	січ	лют	бер	квіт	трав	чер	лип	сер	вер	жов	лис	гру	Висота, см	Тип висадки
<i>Astilbe arendsii</i>	Астільба Арендса	багаторічники	напівтінь, тінь	рожевий													60	акцент
<i>Matteuccia struthiopteris</i>	Страусове перо звичайне	багаторічники	тінь	зелений													80	акцент
<i>Hedera helix</i>	Плющ вічнозелений	багаторічники	напівтінь, тінь	білий													15	великі групи
<i>Hosta plantaginea</i>	Хоста подорожникова	багаторічники	напівтінь, тінь	білий													50	малі групи

Страусове перо звичайне

Плющ вічнозелений

Астільба Арендса

Хоста подорожникова

